

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องความสนใจในลักษณะหนังสือนิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หก
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความสนใจในการอ่านของเด็ก
2. ประเภทของหนังสือสำหรับเด็ก
3. งานวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับประเภทต่าง ๆ ของหนังสือสำหรับเด็ก
4. ลักษณะโดยทั่วไปของหนังสือสำหรับเด็ก
5. งานวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะของหนังสือสำหรับเด็ก

ความสนใจในการอ่านของเด็ก

ในการศึกษาถึงความสนใจของเด็กที่มีต่อการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ นั้น ถ้าได้
เข้าใจเกี่ยวกับความหมายและลำดับขั้นตอนในการอ่านเสียก่อน จะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติ
และพัฒนาการที่เกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กยิ่งขึ้น

การอ่านคือการแปลตัวอักษรออกมา เป็นคำพูด และมีความหมายที่จะใช้สื่อความคิดระหว่าง
ผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการให้ทราบได้ถูกต้อง การอ่านจึงถือเป็นทักษะหนึ่งในการ
การเพิ่มพูนความสามารถในการสื่อความหมายจากผู้สอนไปสู่ผู้อ่าน บันสือ พงกษะวัน
(2524 : 28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเป็นแนวการสื่อความหมายได้กว้างขวางกว่าการพูด
2. ถ้ามีความสามารถในการอ่าน ก็จะสามารรถเข้าใจในเรื่องที่ผู้เขียนแพร่ความคิดเห็น
ของตนให้ผู้อ่านเข้าใจ
3. การอ่านเป็นทักษะที่ช่วยให้มีทักษะการพูด ดีขึ้น

4. การอ่านเป็นการทบทวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ดี

จะเห็นว่าการอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เนื่องจากการสื่อสารซึ่งกันและกัน และการดำรงชีวิตในปัจจุบันนั้นเต็มไปด้วยตัวอักษร การที่จะสอนการอ่านให้ได้ดีนั้น ควรจะต้องรู้จักลำดับขั้นตอนในการอ่านของเด็กเสียก่อน กิตยวดี บุญชื้อ (2520: 89-92) ได้แบ่งลำดับขั้นตอนนี้ออกไว้เป็น 3 ลำดับ คือ

1. ขั้นเริ่ม เป็นขั้นที่เด็กเริ่มมาเข้าโรงเรียนเป็นช่วงเวลาแห่งการเตรียมพร้อมของเด็กเป็นการเริ่มต้นประสบการณ์ใหม่ ครูจะต้องทราบแนวในการฝึกความพร้อมให้เด็กก่อน เช่น ฝึกประสาทหูด้วยการหัดจำแนกเสียง สังเกตที่มาและการเกิดของเสียง หรือออกเสียงพยัญชนะและสระ ฝึกประสาทตา ด้วยการหัดจำแนกภาพที่ให้เห็นสังเกตรายละเอียดของภาพทิศทางระยะ ความเหมือนความแตกต่างของรูปอักษร ฝึกการออกเสียงในลักษณะต่าง ๆ เช่น เสียงสระ พยัญชนะทั้งพยัญชนะต้น และตัวสะกด หัดพูดคำควบบก ล้อ คำสัมผัสคล้องจอง ร้องเพลงในทำนองและจังหวะต่าง ๆ ในขั้นเริ่มนี้ผู้ฝึกควรสังเกตและบันทึกพัฒนาการของเด็กไว้ด้วย เพื่อช่วยเหลือและเสริมให้ถูกต้อง

2. ขั้นเรียน เป็นขั้นที่เด็กพร้อม และมีความต้องการที่จะอ่าน เพราะเด็กเริ่มสังเกตความแตกต่างของรูปอักษรได้มากขึ้น การจัดการเรียนการสอนในช่วงนี้จึงควรพุ่งเข้าสู่เนื้อหาและหลักโดยเร็ว บทเรียนในช่วงนี้ควรแทรกความสนุกสนานมีชีวิตชีวาและมีความน่าสนใจอยู่เป็นระยะ ๆ

3. ขั้นรู้ด เป็นขั้นที่เด็กจะมีพัฒนาการทางการอ่านสูงพอสมควร เด็กอ่านได้คล่องและสะกดได้ถูกและมีความสนใจในการอ่าน ครูจึงควรหาทางช่วยให้เขาได้พัฒนาการสมรรถภาพในด้านนี้ให้มากที่สุดคือ ให้อ่านได้ดีขึ้น ให้รัก และสนใจการอ่านมากขึ้นด้วย

สำหรับนักการศึกษาต่างประเทศ ได้แบ่งขั้นตอนในการอ่านของเด็กออกเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งน่าจะนำมาเปรียบเทียบกับความเห็นข้างต้น คือ เกรย์ (Gray 1959: 54-55, อ้างถึงใน บันลือ พฤษะวัน 2524: 28-29) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการอ่านของเด็ก ดังนี้

1. ขั้นเตรียมบทอ่าน เป็นการเตรียมพร้อมก่อนจะเริ่มอ่าน โดยฝึกอ่านภาพจากซ้ายไปขวา การกวาดสายตา สืบเปิดหนังสือ ฝึกอ่านภาพกับคำและประโยคสั้น ๆ อ่านนิทานง่าย ๆ หรือฟังนิทาน ฝึกท่องคำคล้องจอง บทประพันธ์ง่าย ๆ

2. ขึ้นอ่านอย่างง่ายเบื้องต้น โดยมีหนังสือง่าย ๆ ให้อ่าน

3. ขึ้นส่งเสริมการฝึกอ่านให้เร็วขึ้น ฝึกอ่านคำใหม่ ๆ ด้วยการสะกดคำ

ใช้หลักการเดาภาพ และเดาประโยค อ่านนิทานเรื่องที่ยากขึ้น และรู้จักลำดับเหตุการณ์ ฝึกอ่านแบบเก็บความ ประเมินตัวละคร และบทความต่าง ๆ

4. ขึ้นสร้างนิสัยในการอ่านและสนใจการอ่าน จัดหนังสือให้เลือกอ่านหลายรส มีหนังสืออ่านประกอบเฉพาะเรื่อง เพื่อค้นคว้าหาคำตอบ

5. ขึ้นส่งเสริมการอ่านอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง โดยส่งเสริมการอ่านตามลำพัง สามารถเลือกอ่านได้ตามความสนใจ รู้จักชักชวนให้ผู้อื่นอ่านหนังสือโดยยกตัวอย่างสิ่งที่ดีในหนังสือนั้น และมีการวิจารณ์เรื่องราวที่อ่าน

ถ้าพิจารณาขั้นตอนในการอ่านของเด็กของ กิตยวดี และ เกรย์ จะพบว่าในขณะที่เด็กยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อมในการอ่าน โดยเริ่มต้นสอนเกี่ยวกับความพร้อมของมือ สายตา ประสาท การจำแนกรูปภาพ ความแตกต่างของตัวพยัญชนะต่าง ๆ เสียก่อน จากนั้นจึงจะนำเด็กให้ฝึกอ่านเรื่อง มีโอกาสเลือกเรื่องตามความสนใจ และไปสู่ขั้นสุดท้ายคือ การวิจารณ์เรื่องราวที่อ่านซึ่งเป็นการแสดงถึงความสนใจในหนังสือที่อ่านอย่างแท้จริง

ในขั้นตอนที่เด็กกำลังฝึกอ่านเรื่องนั้น ครูผู้สอนควรศึกษาความสนใจของเด็กในแต่ละวัย เกี่ยวกับการอ่าน เพื่อจะได้จัดสิ่งแวดล้อมสนองความสนใจของเขา และพัฒนาการอ่านให้มากยิ่งขึ้น ในเรื่องนี้ รัญจวน อินทรกำแหง (2517: 11) ได้กล่าวว่า เด็กสนใจในสิ่งที่เขาได้เคยรู้ เคยเห็นและคุ้นเคยมาแต่เล็กแต่น้อย สภาพแวดล้อมตัวเขา เช่น พ่อแม่ พี่น้อง สัตว์เลี้ยง ต้นไม้ ดอกไม้ ของกิน เพื่อนฝูง ฯลฯ ตามวัยที่ผ่านไปก็จะเพิ่มจำนวนของสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตัวเขา มากยิ่งขึ้นตามลำดับ เขาเห็นอะไรก่อน เห็นอะไรบ้าง สิ่งนั้นย่อมมากกระทบใจและสนใจให้เขาสนใจ สิ่งนั้น อยากรู้ยากอ่านในสิ่งที่เขาจะสามารถเข้าใจได้ เพราะเขาเคยรู้เคยสัมผัสมาก่อน โลกของเด็กบางทีก็ต่างจากโลกของผู้ใหญ่ ดังนั้นความสนใจของผู้ใหญ่อาจไม่ตรงกับความต้องการของเด็ก เสมอไป

ความต้องการทางธรรมชาติของเด็กนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความสนใจในการอ่านของเด็ก เช่นกัน ซึ่งในเรื่องนี้ ลูฟัตรา ชุมเกตุ (2522: 7-8) ได้กล่าวถึงความต้องการพื้นฐานของเด็ก 7 ประการซึ่งจะเชื่อมโยงกับความสนใจในการอ่านคือ

1. ความต้องการที่จะทำอะไรได้สำเร็จ เด็กต้องการทำอะไรให้สำเร็จด้วยตนเอง เพื่อที่จะแสดงว่าตัวเองเก่งสามารถทำอะไรได้โดยปราศจากความช่วยเหลือของผู้ใหญ่ และจะได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ๆ ด้วยเหตุนี้เด็กจึงพอใจและชอบอ่านหนังสือที่แสดงถึงความเป็นวีรบุรุษ สามารถเอาชนะสิ่งต่าง ๆ ได้
2. เด็กต้องการความมั่นคงทางวัตถุ คือ ต้องการการกินดีอยู่ดี ความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ เด็กจึงต้องการหนังสือที่กล่าวถึงงานเลี้ยงอย่างหรูหรา เสื้อผ้าสวยงาม เพชร พลอย ปราสาทราชวัง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคงทางด้านวัตถุ
3. เด็กต้องการความมั่นคงทางด้านอารมณ์ คือต้องการความรักจากคนอื่น และในขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะรักคนอื่นด้วย เด็กต้องการความรักจากพ่อแม่ เพื่อนฝูง และจะแสดงความรักของตนต่อคนเหล่านี้ด้วย บางทีเด็กอาจแสดงความรักของตนต่อสัตว์เลี้ยง หรือวัตถุอื่น ๆ โกลัตัวก็ได้เช่นผ้าห่ม หมอน ดังนั้นหนังสือที่แสดงความรักในครอบครัวจะทำให้เด็กเกิดความมั่นคงทางอารมณ์
4. เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น การที่เด็กอยากรู้อยากเห็นเพราะไม่เคยมีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ที่โกลัตัวเด็กออกไป ดังนั้นเด็กจะอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เรื่องเมืองต่าง ๆ ความเป็นอยู่ในชาติอื่น
5. เด็กมีความต้องการแสดงความเป็นเจ้าของ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจว่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นของเขาโดยตรง ดังนั้นเด็กจึงต้องการมีหนังสือที่ตนชอบเป็นของตนเอง
6. เด็กต้องการความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เด็กไม่ชอบสิ่งที่ซ้ำซากจำเจ ชอบให้มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ การเล่นเป็นส่วนใหญ่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและเป็นการพักผ่อนด้วย เด็ก ๆ ก็มีเรื่องยุ่งยากใจได้ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เช่น ยุ่งยากใจจากการเรียน จากพ่อแม่ จากเพื่อน เด็กจึงต้องการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ เพื่อเปลี่ยนอารมณ์

สรุปได้ว่า การอ่านหนังสือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กบรรลุถึงความต้องการทางธรรมชาติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้นได้ นักเขียนหนังสือสำหรับเด็กจะประสบความสำเร็จในการเขียนหนังสือก็ต่อเมื่อเขาสามารถสร้างหนังสือซึ่งสนองความต้องการทางธรรมชาติของเด็กได้ นักเขียนหนังสือเด็กจึงต้องศึกษาถึงความต้องการทางธรรมชาติ รวมทั้งความสนใจในการอ่านของเด็กแต่ละวัยด้วย เพราะเด็กในแต่ละวัยจะมีความสนใจในการอ่านหนังสือต่างกัน

ในช่วงอายุ 2-5 ปี เด็กเล็ก ๆ ชอบดูหนังสือที่มีรูปคน สัตว์ เครื่องใช้ต่าง ๆ ลักษณะรูปที่เด็กชอบจะมีขนาดใหญ่ มีสีสันสดใส ขณะที่ดูรูปเด็กต้องการฟังเรื่องราวประกอบด้วย แม้ว่าเด็กจะไม่สามารรถเข้าใจถ้อยคำต่าง ๆ ในหนังสือทั้งหมด แต่เด็กก็จะสนุกสนานกับน้ำเสียงและท่าทางของผู้เล่า ความสนใจในการอ่านในระยะแรกของเด็กเล็ก ๆ นั้น คือ เด็กชอบหนังสือที่มีขนาดเล็กละเอียดที่ดูง่าย นิทานสั้น ๆ รูปภาพที่ดึงดูดความสนใจ และชอบฟังเรื่องราวที่มีถ้อยคำสัมผัสเป็นจังหวะ และเนื้อเรื่องที่เกินความเป็นจริง เล็กน้อย อย่างไรก็ตามเด็กก็ไม่ชอบเรื่องที่ห่างไกลจากประสบการณ์ของตนเองจนไม่สามารถจะเข้าใจได้ เมื่อเด็กได้รู้ความจริงเกี่ยวกับชีวิตมากขึ้นเท่าไร เด็กก็จะยิ่งไม่ชอบเรื่องเพื่อฝันมากขึ้นเท่านั้น อย่างไรก็ตามทัศนคติของมารดาที่มีต่อเรื่องเพื่อฝันก็มีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อทัศนคติของเด็ก ถ้ามารดามีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องเพื่อฝันเป็นสิ่งเหลือเชื่อ เด็กก็จะหันไปสนใจเรื่องจริง เนื้อเรื่องที่เหมาะสมสำหรับเด็กคือ เรื่องที่เกี่ยวกับเทพธิดาและสัตว์ ในเด็กเล็ก ๆ นั้น ภาพประกอบสีสันของภาพ ขนาดรูปเล่มของหนังสือเป็นส่วนสำคัญที่จะดึงดูดให้เด็กเล็ก ๆ อยากรอ่านหนังสือ ฉะนั้นการศึกษาถึงลักษณะของหนังสือที่เหมาะสมกับเด็กจึงมีความสำคัญมาก

เมื่อเด็กมีอายุอยู่ในช่วง 6-8 ปี เด็กพอจะอ่านหนังสือเองได้บ้างแล้ว การรับรู้เนื้อเรื่องในหนังสือมีมากขึ้น ผู้เขียนสามารถใช้เนื้อหาที่มีหลายแง่มุมได้บ้างแล้ว แต่เนื้อเรื่องยังคงสั้น เด็กในช่วงวัยนี้มักจะประทับใจในตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นพิเศษและสามารถจำตัวละครนั้นได้ ดังนั้นการเล่นเรื่องเป็นชุดที่มีตัวละครเอกเป็นตัวยืนโรง จึงเป็นที่นิยมมากพอสมควร เนื้อเรื่องที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เทพนิยาย และสัตว์เลี้ยงเป็นเรื่องที่เด็กในวัยนี้สนใจ ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายมีความสนใจในการอ่านคล้ายคลึงกัน ลักษณะของหนังสือก็มีอิทธิพลต่อการเลือกอ่านหนังสือของเด็กอยู่มาก

ความแตกต่างในการอ่านระหว่างเด็กหญิงและเด็กชาย จะเริ่มมีขึ้นเมื่อเด็กเข้าสู่ช่วงอายุ 9-11 ปี คือเด็กชายจะชอบเรื่องสัตว์และการผจญภัย ส่วนเด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและประสบการณ์ ความสนใจเรื่องประเภทเทพนิยายจะลดลง เด็กในช่วงวัยนี้ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป็นอย่างมาก ผู้ใหญ่มักมีความรู้สึกว่าลูกหลานพยายามปลุกตัวจากครอบครัวยุติเพราะเขาต้องการเป็นอิสระ ดังนั้นในบางครั้งครอบครัวผู้ใหญ่จึงละเลยไม่ให้ความสนใจเด็กเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามถ้าจะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเลือกหนังสือที่ดีให้เด็กอ่านนั้น ผู้ใหญ่ต้องให้ความช่วยเหลือด้วยในช่วงระยะวัยนี้ ภาพประกอบ และขนาดของหนังสือยังมีอิทธิพลต่อการเลือก

อ่านหนังสือของเด็กอยู่มาก

ช่วงอายุ 12-14 ปี เด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น สามารถที่จะรับรู้เรื่องประเภทนามธรรม ได้ดีพอสมควร เด็กในช่วงอายุนี้บางคนชอบอ่านหนังสือของผู้ใหญ่ เด็กส่วนใหญ่จะสนใจในเรื่องราวเกี่ยวกับการผจญภัย และเรื่องสยอง เรื่องที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และประดิษฐ์กรรมใหม่ ๆ เป็นที่สนใจของเด็กชาย สำหรับเด็กหญิงจะสนใจเกี่ยวกับชีวิตในบ้านและโรงเรียน เด็กในวัย 12 ปีมีแนวโน้มที่จะบูชาวีรบุรุษ ฉะนั้น เด็กจึงสนใจเกี่ยวกับเรื่องราวหรือบุคคลในประวัติศาสตร์ มาก ๆ เท่ากับชีวิตประวัติของบุรุษและสตรีที่ยิ่งใหญ่ของโลก อิทธิพลของลักษณะหนังสือในด้าน รูปเล่มขนาดของหนังสือ ตลอดจนภาพประกอบยังเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของเด็ก และเด็กในวัยนี้ ชอบหนังสือที่มีภาพและบรรยายประกอบพอสมควร เนื้อเรื่องตรงกับประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่

นอกจากเนื้อเรื่องในหนังสือนิทานจะมีความสำคัญต่อความสนใจในการอ่านหนังสือ ของเด็กแล้ว ลักษณะของหนังสือก็มีอิทธิพลในการดึงดูดความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก เช่นกัน แม้ว่าเด็กจะเข้าสู่วัยรุ่น เด็กก็ยังเลือกอ่านหนังสือที่มีลักษณะที่ตนชอบ บางครั้ง เนื้อเรื่องอาจจะไม่ตรงกับความสนใจเท่าที่ควร แต่ถ้ารูปเล่มขนาดของหนังสือ หรือภาพประกอบ น่าสนใจเด็กก็จะเลือกอ่านหนังสือนั้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กดังกล่าวแล้ว จะพบว่าตามปกติ เด็กมักมีความสนใจใคร่รู้ความเป็นไปของสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กอยู่แล้ว เด็กสนใจสิ่งแวดล้อม รอบตัวเท่าที่เด็กได้พบเห็นด้วยการซักถาม สัมผัสสัมผัส และบางครั้งถึงกับทดลองทำด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะเด็กมีความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติ จึงสนใจทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัวรวมทั้งหนังสือ หรือวรรณกรรมต่าง ๆ ด้วย ความสนใจในการอ่านของเด็กโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 5 ประการ ซึ่งผลทำให้เด็กมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกันไปคือ (ปราณี เชียงทอง 2526: 124)

1. เพศ ความสนใจในการอ่านของเด็กขึ้นอยู่กับเพศเป็นสำคัญ เด็กที่ต่างเพศกัน ความสนใจในการอ่านย่อมแตกต่างกัน ความแตกต่างนี้จะเห็นได้ชัดเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น จนถึงวัยที่จะเป็นผู้ใหญ่ คือระหว่างอายุประมาณ 13-19 ปี เด็กชายและเด็กหญิงมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เด็กหญิงมักชอบอ่านเรื่องประเภทเพื่อนและจินตนาการ ในเวลาเดียวกันก็สนใจอ่านเรื่องที่เขียนขึ้นสำหรับเด็กชายด้วย ส่วนเด็กชายชอบ

อ่านเรื่องประเภทต้นเต็น ผจญภัย และพระเอกมีลักษณะเป็นลูกผู้ชายวัยหนุ่ม เต็มตัว และไม่สนใจ

อ่านเรื่องอ่อนหวานกลุ่มกระฉิมซึ่งเขียนขึ้นสำหรับผู้หญิง

2. อายุ เด็กที่มีอายุต่างกัน ความสนใจในการอ่านมักแตกต่างกัน เด็กที่มีอายุน้อยชอบอ่านเรื่องใกล้ ๆ ตัว เทพนิยาย และเรื่องที่ไม่ลึกลับ ซับซ้อน เมื่อเด็กมีอายุมากขึ้น ความสนใจในการอ่านเรื่องประเภทลึกลับยิ่งเพิ่มมากขึ้น เด็กชายจะสนใจอ่านเรื่องเกี่ยวกับกีฬา การท่องเที่ยว และงานอดิเรกต่าง ๆ ส่วนเด็กหญิงสนใจเรื่องอ่านเล่นเพื่อความเพลิดเพลิน เรื่องลึกลับและเรื่องเกี่ยวกับความรัก เด็กทั้งสองเพศเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่น ความสนใจในการอ่านจะลดลง เนื่องจากเด็กมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องกระทำมากในสังคมของตน ทำให้มีเวลาอ่านน้อย เด็กวัยรุ่นจึงชอบอ่านเรื่องหลายรสที่ใช้เวลาอ่านน้อย เช่น เรื่องสั้น หนังสือพิมพ์รายวัน และวารสารรายสัปดาห์

3. สติปัญญา เด็กที่มีสติปัญญาแตกต่างกัน ความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน เด็กที่มีสติปัญญาไม่สูงชอบอ่านเรื่องทำนองเพื่อฝันมากกว่า เด็กที่มีสติปัญญาสูงกว่า

4. สภาพแวดล้อมและภาวะเศรษฐกิจ มีส่วนทำให้ความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน เด็กที่มีสภาพแวดล้อมและภาวะเศรษฐกิจดี ปิดตามารถสามารถซื้อหนังสือที่ตีให้อ่านได้มาก เด็กจะมีความสนใจในการอ่านกว้างกว่า เด็กที่มีสภาพแวดล้อมทางบ้านและภาวะเศรษฐกิจไม่อำนวย

5. ขนาดรูปเล่มและสีสันภายนอกของหนังสือ มีส่วนทำให้ความสนใจในการอ่านของเด็กมีมากหรือน้อยได้ เด็กมักชอบหนังสือที่มีขนาดรูปเล่มกะทัดรัดไม่หนาเกินไปหรือใหญ่เกินไป และมีสีสันภายนอกสวยงามสะดุดตา เด็กชอบอ่านหนังสือที่มีขนาดไม่หนานัก เพราะเด็กชอบอ่านเรื่องสั้น ๆ การดำเนินเรื่องรวดเร็ว ทำให้เด็กรู้เรื่องราวความเป็นไปของตัวเองในเรื่องได้รวดเร็วทันใจ ไม่ต้องคอยนาน

อย่างไรก็ตาม รัชจวน อินทรกำแหง (2517: 98-99) ได้สรุปความสนใจในการอ่านของเด็กโดยเฉพาะในช่วงอายุ 9-14 ปีไว้ดังนี้

1. เด็กชายและเด็กหญิงมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน น้อยครั้งนักที่เด็กชายจะชอบอ่านหนังสืออย่างเดียวกับเด็กหญิง

2. ในขณะที่เด็กชายพอใจหนังสือประเภทผจญภัยที่นำต้นเต็น หวาดเสียว เด็กหญิงชอบเรื่องของการความรัก

3. เด็กหญิงบางคนชอบอ่านหนังสือที่เขียนสำหรับเด็กชาย แต่เด็กชายน้อยคนนักที่จะชอบหนังสือที่เขียนสำหรับเด็กหญิง

4. เด็กหญิงที่มีอายุ 13-14 ปีขึ้นไป ส่วนมากจะอ่านนวนิยาย แต่เด็กชายในวัยเดียวกันชอบอ่านเรื่องลึกลับ เมื่อเด็กทั้งสองเพศใกล้วัยของผู้ใหญ่ขึ้น ความสนใจในการอ่านที่แตกต่างกันอยู่มากจะค่อย ๆ ลดลง

5. ปัจจัยที่ทำให้เด็กเพศเดียวกันสนใจอ่านแตกต่างกันคืออายุและสติปัญญา ซึ่งจะเห็นได้ชัดในช่วงวัย 13-14 ปี เมื่อเขาเลือกหนังสืออ่าน

6. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากทางบ้าน โรงเรียน เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การอ่านแตกต่างกัน

7. รูปแบบ (Format) ของหนังสือมีส่วนส่งเสริมหรือบั่นทอนความสนใจในการอ่านของเด็กด้วยเหมือนกัน เด็กส่วนมากชอบหนังสือที่ไม่หนาเกินไป ตัวหนังสือโปร่งตา ไม่ควรมองดูเป็นหนังสือสำหรับเด็กเกินไป เพราะมันจะทำให้ "ศักดิ์ศรี" ของความเป็น "เด็กโต" ของเขาลดลงไป

ประเภทของหนังสือสำหรับเด็ก

ได้มีผู้ให้ความหมายของหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

แมนมาส์ ฆวลิตะ: "วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชนหมายถึงหนังสือที่เด็กในวัยเรียนอาจเลือกอ่านเอง เพื่อความเพลิดเพลิน เพราะความอยากรู้หรือเพื่อใช้ประกอบการศึกษา"

รัชณี ศรีไพวรรณ: "หนังสือสำหรับเด็กหมายถึงหนังสือสำหรับให้ความบันเทิง อาจเป็นนิยาย นิทาน วรรณคดีประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเด็ก หรืออาจเป็นเรื่องจริงจากชีวประวัติบุคคล หรือวิทยาศาสตร์ แต่มีวิธีเขียนที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย หนังสือสำหรับเด็กเป็นหนังสือที่ให้ทั้งความสนุกสนานเพลิดเพลินและความรู้ต่าง ๆ อันแตกต่างไปจากหนังสือแบบเรียน"

วิริยะ สิริสิงหะ: "วารสารและหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับเด็กจะต้องเขียนให้เด็กอ่านอย่างเพลิดเพลิน ด้วยความสนใจ เพิ่มพูนความสามารถในการอ่าน และเข้าใจภาษาจนเกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือ"

ปราณี เชียงทอง : "วรรณกรรมสำหรับเด็กหมายถึงหนังสือที่เขียนขึ้นสำหรับให้เด็กอ่านอย่างเหมาะสมกับวัยของเด็กและเป็นที่น่าสนใจของเด็กวัยต่าง ๆ ซึ่งเด็กสามารถเลือกอ่านได้ตามความพอใจโดยไม่มีการบังคับ"

บันลือ พุกกะวัน : "วรรณกรรมสำหรับเด็กหมายถึงหนังสือที่มีรูปแบบต่างกันที่มุ่งใช้ภาษา เนื้อหาสาระให้ง่ายเหมาะกับวัยที่เด็กจะเข้าใจได้ดี"

ดังนั้นหนังสือสำหรับเด็ก จึงเป็นหนังสือที่เขียนขึ้นเพื่อเด็ก ซึ่งให้ความบันเทิงเพิ่มพูนความรู้ในด้านต่าง ๆ มีเนื้อหาและประเภทต่าง ๆ กัน เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก

ประเภทของหนังสือสำหรับเด็ก

ณรงค์ ทองปาน (2524: 56) ได้แบ่งประเภทของหนังสือสำหรับเด็กเป็น 3 ประเภทคือ

1. ร้อยกรอง (Poetry) จัดว่าเป็นบันเทิงคดีประเภทหนึ่ง มีถ้อยคำที่คล้องจองและซ้ำ ๆ กันเป็นสิ่งหวน สามารถให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านหรือผู้ฟัง ร้อยกรองจัดเป็นประเภทได้ดังนี้

1. เพลงกล่อมเด็ก
2. เพลงปลอบเด็ก
3. เพลงประกอบการเล่นของเด็ก
4. ปริศนาคำทาย
5. บทกลอนสอนใจเด็กรุ่นเยาว์

2. สารคดี (Non-Fiction) หมายถึง หนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อให้ความรู้และข้อเท็จจริงต่าง ๆ แก่ผู้อ่านสารคดีจัดเป็นประเภทได้ดังนี้

1. สารคดีที่เป็นบทความ
2. สารคดีเชิงสาระความรู้
3. สารคดีท่องเที่ยว

3. บันเทิงคดี (Fiction) หมายถึง เรื่องราวที่แต่งขึ้นเพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน บันเทิงคดีสำหรับเด็กที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาดพอจะจัดเป็นประเภทได้ดังนี้

1. นิทาน
2. เรื่องสั้น
3. นวนิยาย
4. เรื่องแปล
5. การ์ตูน

นิทาน จัดเป็นหนังสืออ่านสนุกสำหรับเด็กประเภทบันเทิงคดี นิทานเป็นเรื่องเล่าสืบต่อกันมา หรือ เรื่องเล่าเพื่อความสนุกสนาน มักจะแฝงไว้ด้วยคติ ข้อคิดในการดำรงชีวิตในสังคม หรือความเชื่อในทางศาสนา กุหลาบ มัลลิกะมาส (2516: 105-106) ได้แบ่งประเภทของนิทานหรือหนังสืออ่านสนุกไว้กว้าง ๆ ตามรูปแบบ ดังนี้

1. ตำนานหรือนิทานท้องถิ่น ซึ่งอาจแบ่งย่อยลงไปได้อีกเป็น
 - 1.1 นิทานประเภทอธิบาย
 - 1.2 นิทานเกี่ยวกับความเชื่อต่าง ๆ ขนบประเพณี
 - 1.3 นิทานเกี่ยวกับสมบัติที่ฝังไว้
 - 1.4 นิทานวีรบุรุษ
 - 1.5 นิทานคติสอนใจ
2. นิทานปรัมปรา
3. เทพนิยาย
4. นิทานเรื่องสัตว์
5. นิทานตลกขบขัน
6. นิทานวรรณคดี
7. นิทานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวผจญภัย
8. นิทานจินตนาการ
9. นิทานอิงประวัติศาสตร์
10. นิทานประจำชาติ

ในปี พ.ศ. 2519 ได้มีการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย เพื่อศึกษาประเภทของหนังสือที่เด็กชอบ ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครจำนวน 1,350 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายทั่วประเทศจำนวน 3,350 คน และครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ทั่วประเทศจำนวน 380 คน สรุปผลการสำรวจที่สำคัญคือ

1. นักเรียนระดับประถมและมัธยม สนใจอ่านนิทาน นิยายมากที่สุด
2. เรื่องในนิตยสาร วารสารที่นักเรียนทั้งสองระดับชอบมากที่สุดคือ เรื่องสั้นจบในฉบับ รองลงมาได้แก่คอสมอส ฯลฯ ที่ให้ความรู้
3. เรื่องในหนังสือพิมพ์ที่นักเรียนทั้งสองระดับชอบมากที่สุดคือ ข่าวในประเทศ และที่ชอบรองลงมาคือ ข่าวต่างประเทศ ข่าวสังคม ข่าวภาพยนตร์
4. เรื่องในนิทานที่นักเรียนทั้งสองระดับชอบอ่านมากที่สุดคือ นิทานที่มีคติสอนใจ และที่ชอบรองลงมาก็คือ นิทานโบราณคดี นิทานพื้นเมือง
5. เรื่องในหนังสือวิทยาศาสตร์ที่นักเรียนชั้นประถมชอบมากที่สุดคือเรื่องเกี่ยวกับดวงดาวและจักรวาล รองลงมาได้แก่เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ การประดิษฐ์ต่าง ๆ ส่วนนักเรียนระดับมัธยมชอบเรื่องการประดิษฐ์ต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาได้แก่เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ ดวงดาวและจักรวาล

ในปีเดียวกัน กรมวิชาการยังได้สำรวจความต้องการด้านการอ่านของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำผลจากการสำรวจเป็นแนวทางในการผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่เหมาะสมกับเด็กในท้องถิ่นที่สำรวจ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7 และครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งสิ้น 3,900 คน และได้แบ่งประเภทหนังสือออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. ตำนานท้องถิ่น
2. นิทานพื้นเมือง
3. สถานที่สำคัญ
4. บุคคลสำคัญ
5. ชีวิตความเป็นอยู่
6. การละเล่นพื้นเมือง

จากการสำรวจครั้งนี้ สรุปผลได้ว่า

1. นักเรียนชายและหญิง ระดับประถมศึกษาตอนปลายทุกชั้นต้องการอ่านหนังสือเกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด
2. นักเรียนชายและหญิงชั้น ป. 5-6 ชอบหนังสือประเภทนิทานพื้นเมืองมากที่สุด นักเรียนชายชั้น ป.7 ชอบอ่านตำนานท้องถิ่นมากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงชั้น ป.7 ชอบอ่านนิทานพื้นเมืองมากที่สุด
3. นักเรียนชายและหญิงทุกระดับชั้นต้องการอ่านตำนานท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ คล้ายคลึงกันมาก คือชอบอ่านตำนานประเภทอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ สถานที่ ภูเขา เมือง
4. นักเรียนชายและหญิงทุกระดับชั้นชอบอ่านนิทานพื้นเมืองประเภทนิทานชาวบ้าน นิทานโบราณคดี นิทานชาดก และวรรณคดี (จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน) มากที่สุด
5. นักเรียนชายของทุกชั้นชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับสถานที่สำคัญประเภทสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงของทุกชั้นชอบอ่านสถานที่สำคัญทางวรรณคดีมากที่สุด
6. นักเรียนชายและหญิงทุกระดับชั้นชอบเรื่องบุคคลสำคัญในท้องถิ่นประเภทบุคคลทางสำคัญทางประวัติศาสตร์มากที่สุด
7. นักเรียนชายของทุกชั้น และนักเรียนหญิงชั้น ป.5 และ 7 ชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ประเภทการดำเนินชีวิตประจำวันในอดีตและปัจจุบัน ส่วนนักเรียนหญิงชั้น ป.6 ชอบอ่านประเภทการทำมาหากินและการประกอบอาชีพ
8. นักเรียนชายทั้ง 3 ระดับชั้นชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับการละเล่นพื้นเมืองประเภทศิลปะการป้องกันตัว ส่วนนักเรียนหญิงทั้ง 3 ชั้น ชอบอ่านประเภทเทศกาลประเพณีวันสำคัญ (รวมอยู่ในประเภทเดียวกัน)

ผลการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร และนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เด็กสนใจอ่านนิทานพื้นเมือง และนิทานโบราณคดี คล้ายคลึงกัน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากความจำกัดของประเภทของหนังสือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งไม่รวมนิทานประเภทเทพนิยาย นิทานผจญภัย นิทานวิทยาศาสตร์ นิทานที่เกี่ยวกับสัตว์

หรือความเคยชินซึ่งเกิดจากการโต้แย้งนิทานจากปู่ตายาย ซึ่งมักเล่าเกี่ยวกับนิทานชาดก นิทานวรรณคดี หรือตำนานท้องถิ่น จากสิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้ผลการสำรวจออกมาคล้ายคลึงกัน และเน้นความสนใจไปในนิทานประเภทพื้นเมืองหรือโบราณคดีมากกว่าประเภทอื่น ๆ

งานวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับการอ่านหนังสือสำหรับเด็ก

ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านหนังสือสำหรับเด็กในประเทศไว้ดังนี้

พ.ศ. 2510 วรณี สุนทรเวช (อ้างถึงในจรรยา วังใน 2522: 26)

ได้ทำการวิจัยความสนใจและความต้องการในการอ่านของนักเรียนกลุ่มอายุ 11-16 ปี ในโรงเรียนชานเมือง 3 แห่ง สรุปผลการวิจัยได้ว่า เด็กชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับสัตว์เป็นอันดับต้น รองไปเป็นเรื่องวิทยาศาสตร์ วรณี สุนทรเวช กล่าวไว้ว่า เด็กวัยนี้ชอบอ่านนิทาน เด็กหญิงชอบนิทานพื้นเมืองและนิทานมีคติสอนใจ ส่วนเด็กชายชอบนิทานโบราณคดีและนิทานแปลจากต่างประเทศ

ในปีเดียวกัน อรพินธ์ สว่างสติพันธ์ (2510: ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสนใจในการอ่านเรื่องต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกความสนใจตามเพศ ระยะเวลา อาชีพของบิดามารดา และระดับความสามารถในการอ่าน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน เป็นเด็กชาย 170 คน เด็กหญิง 130 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามส่วนบุคคล แบบทดสอบวิชาอ่าน แบบสำรวจความสนใจในการอ่าน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. เด็กในกลุ่มตัวอย่างชอบอ่านเรื่องประเภทต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ เรื่องสมมุติ กิจกรรมในครอบครัว ความสุข วิทยาศาสตร์ ข่าวความเคลื่อนไหวในประเทศ ข่าวความเคลื่อนไหวในต่างประเทศ เรื่องตลก ประเพณีของชาติต่าง ๆ และเรื่องเศร้าสลดใจ
2. เด็กในกลุ่มตัวอย่างชอบอ่านเรื่องประเภทสมมุติจำนวนร้อยละ 91.6 จัดว่าสูงที่สุดในบรรดาเรื่องที่เด็กชอบทั้งหมด และชอบอ่านเรื่องเศร้าสลดใจมีเพียงร้อยละ 47.52 ซึ่งจัดว่าต่ำที่สุดในบรรดาเรื่องที่เด็กชอบทั้งหมด
3. เด็กในกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแบ่งตามเพศ ระยะเวลา ประกอบอาชีพของบิดามารดา และระดับความสามารถในการอ่านแล้ว ปรากฏว่ามีความสนใจในการอ่านเรื่องประเภทต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบ เด็กในแต่ละกลุ่มชอบเรื่องบางประเภท ซึ่งได้แก่

ธรรมชาติศึกษา ประวัติศาสตร์ ประเพณีของชาติอื่น ๆ และเรื่องเศร้าสลดใจแล้วมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

พ.ศ. 2520 วงเดือน วรณไชย (2520: ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศ 12 เขต การศึกษาคำนวณ 24 โรงเรียน เป็นนักเรียนชาย 1,133 คน และนักเรียนหญิง 1,026 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามและนำคำตอบของนักเรียนมาแจกแจงความคิดเป็นร้อยละ จำแนกเป็นเขตและเพศ และทดสอบค่าไคสแควร์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศของนักเรียนเพื่อตอบคำถามทั้งหมด ผลการวิจัยมีดังนี้

1. จำนวนนักเรียนสูงสุดที่ตอบคำถามเคยอ่าน ชอบอ่าน ต้องการอ่านเพิ่มเติม และต้องการให้ห้องสมุดมีหนังสือต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 จำนวนนักเรียนทั้งสองเพศร้อยละ 88.04 เคยอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
- 1.2 จำนวนนักเรียนทั้งสองเพศร้อยละ 79.92 ชอบอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
- 1.3 จำนวนนักเรียนทั้งสองเพศร้อยละ 61.12 ต้องการอ่านเรื่องจรวดและยานอวกาศเพิ่มขึ้น นักเรียนหญิงมากกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ต้องการอ่านเรื่องทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้น
- 1.4 จำนวนนักเรียนทั้งสองเพศร้อยละ 78.00 ต้องการให้ห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์รายวัน

2. หนังสือที่นักเรียนอ่านและเข้าใจดีที่สุด 5 ประเภทแรก มีดังนี้

- จำนวนนักเรียนร้อยละ 37.53 อ่านและเข้าใจหนังสือการ์ตูน
- จำนวนนักเรียนร้อยละ 31.59 อ่านและเข้าใจหนังสือพิมพ์รายวัน
- จำนวนนักเรียนร้อยละ 29.43 อ่านและเข้าใจหนังสือนิทาน
- จำนวนนักเรียนร้อยละ 28.18 อ่านและเข้าใจหนังสือที่มีภาพประกอบ
- จำนวนนักเรียนร้อยละ 22.95 อ่านและเข้าใจหนังสือนวนิยาย

พ.ศ. 2523 ประคอง กาญจนการุณ (2523: 18) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามและประถมศึกษา ปีที่หก จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มประชากรคือนักเรียนชายและหญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่สามและประถมศึกษาปีที่หก ปีการศึกษา 2522 ของโรงเรียนที่อยู่ในเมือง และชนบท จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน เป็นเด็กชายและเด็กหญิงอย่างละ 120 คน การวิจัยครั้งนี้แบ่งเนื้อหาการทดสอบออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. เรื่องที่เป็นจริง
2. เรื่องเพ้อฝัน
3. เรื่องเกี่ยวกับสัตว์
4. นิทานท้องถิ่น
5. สารคดีความรู้รอบตัว

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประถมศึกษา ปีที่ 6 ที่มีต่อหนังสือแต่ละประเภท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ
 - 1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สนใจอ่านหนังสือประเภทเรื่องที่เป็นจริง เรื่องเพ้อฝัน และเรื่องเกี่ยวกับสัตว์มากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - 1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สนใจอ่านหนังสือประเภทสารคดี ความรู้รอบตัวมากกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. นักเรียนในระดับชั้นเดียวกันที่มีถิ่นที่อยู่และเพศต่างกัน มีความสนใจในการ อ่านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เหตุผลในการเลือกหนังสือ ส่วนใหญ่เลือกหนังสืออ่านโดยถือประโยชน์ และสาระความรู้ที่ได้รับ

พ.ศ. 2524 รตนทิพย์ เอื้อชัยสิทธิ์ (2524: 63-64) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสนใจในการอ่านของนักเรียนระดับประถมศึกษาเขตการศึกษาที่ 7 เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ประเภทของหนังสือและเหตุผลที่ทำให้นักเรียนชอบและไม่ชอบอ่านหนังสือประเภทนั้น ๆ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นนักเรียนประถมศึกษา 4, 5 และ 6 จำนวน 480 คน จากโรงเรียนทั้ง 8 แห่งในเขตการศึกษาที่ 7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามนักเรียน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยคิดค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

1. นักเรียนร้อยละ 18.33 ชอบอ่านการ์ตูนและหนังสือการ์ตูนที่ชอบมากที่สุด คือการ์ตูนขายหัวเราะ
2. นักเรียนร้อยละ 30.94 ชอบอ่านนิทานประเภทชาดก
3. นักเรียนร้อยละ 24.65 ชอบอ่านหนังสือวรรณคดี เรื่องสังข์ทอง
4. นักเรียนร้อยละ 28.21 ชอบอ่านหนังสือนวนิยายประเภทนวนิยายตลก
5. นักเรียนร้อยละ 63.99 ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
6. นักเรียนร้อยละ 28.47 ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์
7. นักเรียนร้อยละ 40.56 ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ประเภทประวัติศาสตร์สำคัญ

จะพบว่าผลการวิจัยของรัตนทิพย์ เอื้อชัยสิทธิ์ คล้ายกับการวิจัยของวงเดือน วรรณไชย คือนักเรียนชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด ประเภทหนังสือที่ชอบมากที่สุดคือเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สำคัญ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2525 ปริมวดี ประยูรคู่ช (2525: ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสนใจในการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนลำริตของมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 360 คน เป็นเด็กชาย 180 คน เด็กหญิง 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามความสนใจในการอ่านเค้าเรื่องของนิทานประเภทต่าง ๆ แบบสอบถามรายละเอียดในการอ่าน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนชายและหญิง มีความสนใจในการอ่านเค้าเรื่องนิทาน 6 ประเภท อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนิทานประเภทจินตนาการ อิงประวัติศาสตร์และคำสอน

2. ความสนใจในการอ่านของนักเรียนชายและหญิงในเค้าเรื่องนิทานประเภทนิทานท้องถิ่น เทพนิยาย นิทานวรรณคดี และนิทานจินตนาการ ไม่แตกต่างกันสำหรับนิทานประเภทนิทานปรัมปรา และนิทานอิงประวัติศาสตร์และคำสอนมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ นักเรียนหญิงมีความสนใจในการอ่านทั้ง 2 ประเภทมากกว่านักเรียนชาย ซึ่งถ้ากล่าวโดยสรุปถึงความสนใจในการอ่านนิทานทั้ง 6 ประเภทระหว่างนักเรียนชายกับหญิงแล้วพอจะกล่าวได้ว่า นักเรียนหญิงมีความสนใจในการอ่านเค้าเรื่องนิทานทั้ง 6 ประเภทมากกว่านักเรียนชาย โดยที่นักเรียนชายมีความสนใจนิทานปรัมปรา และนิทานอิงประวัติศาสตร์และคำสอนน้อยกว่านักเรียนหญิง

การวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านสำหรับเด็กนั้น ได้มีนักการศึกษาเสนอผลงานวิจัยดังนี้

ค.ศ. 1950 นอร์เวลล์ (Norvell 1956: 6) ได้ศึกษาโดยสำรวจความนิยมอ่านหนังสือของเด็กเกรด 5-12 จำนวน 50,000 คน จากกลุ่มตัวอย่างประชากรของทุกโรงเรียนในรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และสรุปผลได้ดังนี้

1. เด็กชายสนใจเรื่องการผจญภัย สงคราม กีฬากลางแจ้ง ชีวิตนักเรียน เรื่องลึกลับสืบสวน เรื่องตลก เรื่องสัตว์ต่าง ๆ เรื่องเกี่ยวกับความรักชาติ เด็กชายชอบตัวละครที่เป็นชายมากกว่าตัวละครที่เป็นหญิง
2. เด็กชายไม่สนใจเรื่องรัก และเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ชีวิตในบ้านและในครอบครัว คำสั่งสอน คำสอนา ปรัชญา การพรรณนาอย่างละเอียดและเรื่องธรรมชาติ
3. เรื่องเด็กหญิงชอบมากคือ การผจญภัยที่ไม่รุนแรงนัก เกมต่าง ๆ ชีวิตนักเรียน เรื่องสืบสวน เรื่องลึกลับต่าง ๆ เรื่องตลก เรื่องสัตว์ เรื่องความรักชาติ ความรัก และอารมณ์อื่น ๆ ชีวิตในบ้านในครอบครัว เด็กหญิงชอบตัวละครทั้งที่เป็นหญิงและชาย
4. เด็กหญิงไม่ชอบเรื่องการผจญภัยรุนแรง รวมทั้งการสงครามและเรื่องที่ไม่ชอบเหมือนกับเด็กชายได้แก่การพรรณนาอย่างละเอียด คำสั่งสอนและธรรมชาติ
5. สิ่งที่น่าสังเกตคือ เรื่องที่เด็กหญิงและเด็กชายไม่ชอบนั้น เด็กหญิงทนอ่านได้มากกว่าเด็กชาย

นอร์เวลล์ได้ให้ข้อคิดเพิ่มเติมว่าเด็กชายชอบอ่านนวนิยาย บทละคร เรื่องสั้นและชีวประวัติของผู้ชาย เด็กหญิงก็ชอบเรื่องแบบเดียวกันแต่เพิ่มชีวประวัติของผู้หญิงด้วย เด็กหญิง

ชอบเรื่องเรียงความและคำประพันธ์มากกว่าเด็กชาย

ค.ศ. 1959 สโลเวอร์ (Slover 1959: 319-322, อ้างถึงใน ประคอง กาญจนการุณ 2523: 69) ได้วิจัยแนวความสนใจการอ่านหนังสือการ์ตูนของ นักเรียนระดับประถมปีที่ 4 จำนวน 356 คน เปรียบเทียบความสนใจในการอ่านหนังสือที่มี เนื้อเรื่องบรรจุไว้โดยใช้นักเรียนกลุ่มเดียวกัน ปรากฏว่าเด็กชายสนใจการ์ตูนมากกว่าหนังสือ เรื่อง แต่เด็กหญิงสนใจหนังสือเรื่องมากกว่าการ์ตูน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สนใจหนังสือเรื่องมากกว่าการ์ตูน ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสนใจหนังสือ การ์ตูนมากกว่า และนักเรียนที่ I.Q. ต่ำกว่าอีกพวกหนึ่งชอบหนังสือการ์ตูนมากกว่าหนังสือ เรื่อง และผลการวิจัยชี้ให้เห็นแนวความสนใจตามหนังสือประเภทต่าง ๆ ดังนี้

หนังสือที่เด็กชายชอบ	หนังสือที่เด็กหญิงชอบ
1. เรื่องควาบอย	1. เทพนิยาย
2. เรื่องข่าวอินเดียน	2. ข่าวสั้น
3. บุคคลสำคัญ	3. เรื่องสัตว์
4. เรื่องสัตว์	4. บุคคลสำคัญ
5. ข่าวสั้น	5. เรื่องเกี่ยวกับเด็ก ๆ
6. เทพนิยาย	6. เรื่องควาบอย
7. เรื่องเกี่ยวกับเด็ก ๆ	7. เรื่องข่าวอินเดียน

ค.ศ. 1963 มีด (Meed 1963: 707-711, อ้างถึงในบุพา โยติเกียรติ 2518: 15-16) ได้ศึกษาความนิยมอ่านหนังสือของเด็กหญิงและเด็กชาย โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 275 คน และแบ่งหนังสือออกเป็น 8 ประเภท ตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับประเภทของหนังสือ ประเภทละ 4 เรื่อง เพื่อสำรวจดูว่าเด็กชอบอ่านเรื่องประเภทใด ผลปรากฏว่า

อันดับความนิยม	เด็กชาย	เด็กหญิง
1.	ผจญภัย	เรื่องเกี่ยวกับลัทธิ
2.	ประวัติศาสตร์	ตลก
3.	เรื่องเกี่ยวกับลัทธิ	ความลึกลับ
4.	ความลึกลับ	ครอบครัว
5.	ตลก	ผจญภัย
6.	โลกปัจจุบัน	ประวัติศาสตร์
7.	ความวิตกกังวล	ความวิตกกังวล
8.	ครอบครัว	โลกปัจจุบัน

ผลการวิจัยนี้แสดงว่าเด็กหญิงและเด็กชายมีความนิยมอ่านหนังสือต่างกัน เด็กชายชอบเรื่องผจญภัยและประวัติศาสตร์มากกว่าเด็กหญิง ส่วนเด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับลัทธิและเรื่องตลกมากกว่าเด็กชาย เรื่องที่เด็กชายชอบเป็นอันดับสุดท้ายคือ เรื่องเกี่ยวกับครอบครัว ส่วนเรื่องที่เด็กหญิงชอบเป็นอันดับสุดท้าย คือ เรื่องเกี่ยวกับโลกปัจจุบัน

ค.ศ. 1967 มอเรย์ (Moray 1978: 765) กล่าวถึงงานวิจัยของมาเทลคิงว่า นักเรียนระดับประถมปลาย ชอบเรื่องลึกลับ การผจญภัย เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ ชีวิตในครอบครัว ชีวิตประวัติ กีฬา วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา มอเรย์ได้ชี้แนะว่าเด็กอายุต่ำกว่า 9 ขวบลงมา จะมีความสนใจในการอ่านแตกต่างกันเล็กน้อย แต่จะเริ่มมองเห็นความแตกต่างนี้ตั้งแต่อายุ 8 ขวบ ซึ่งพบว่าเด็กชายมักอ่านเรื่องที่ไม่ใช่นวนิยายมากกว่าเด็กหญิง นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กหญิงอาจเลือกอ่านเรื่องที่เด็กชายเลือกอ่าน แต่เด็กชายจะไม่เลือกเรื่องที่เด็กหญิงชอบอ่านเลย

ค.ศ. 1970 แอชลีย์ (Ashley 1970: 1088-1096, อ้างถึงในวงเดือนวรรณไชย 2519: 16-17) นักการศึกษาในแคนาดา ได้วิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 ถึง 7 จำนวน 900 คน โดยให้นักเรียนเลือกบอกเรื่องที่ชอบและไม่ชอบ จากเรื่องทั้งหมด 40 เรื่อง เรื่องที่นักเรียนชอบเป็นอันดับ 1 คือ เรื่องลึกลับมหัศจรรย์ ส่วนเรื่องอื่น ๆ ที่นักเรียนชอบรองลงมาได้แก่เรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย เรื่องผี การ์ตูน ข่าวนิยายวิทยาศาสตร์ เรื่องสัตว์ ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบเป็นอันดับ 1 คือ เรื่องเกี่ยวกับความรัก ส่วนเรื่องที่ไม่ชอบรองลงมาได้แก่เรื่องกีฬา คำประพันธ์และสงคราม

ค.ศ. 1971 มอเรย์ (Moray 1978: 765) ได้รายงานการวิจัยของโดว์เนน (Downen) ว่าความสนใจในการอ่านของเด็กชายและเด็กหญิงแตกต่างกัน เรื่องที่เด็กชายชอบมากกว่าเด็กหญิงคือการ์ตูนเรื่องยาว เรื่องประวัติศาสตร์ วิธีประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ กีฬาและวิทยาศาสตร์ ส่วนเรื่องที่เด็กหญิงชอบมากกว่าเด็กชายก็คือเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เทพนิยาย เรื่องเพื่อน เรื่องของเด็กชาติต่าง ๆ

ผลการวิจัยของโดว์เนนนี้ คล้ายผลการวิจัยของมีด (Meed) ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้างต้นว่าเด็กชายสนใจอ่านเรื่องการ์ตูนและเรื่องประวัติศาสตร์มากกว่าเด็กหญิง เด็กหญิงจะสนใจเรื่องของสัตว์ เรื่องเพื่อน เทพนิยายซึ่งจบลงอย่างมีความสุข ผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่าเด็กชาวต่างประเทศโดยเฉพาะเด็กชายสนใจอ่านเรื่องการ์ตูน ประวัติศาสตร์ซึ่งในบางเรื่องแฝงเรื่องการผจญภัยไว้ด้วย และชีวิตครอบครัว ตรงกันข้ามเด็กหญิงจะสนใจเรื่องสัตว์ เทพนิยาย เรื่องเพื่อน ซึ่งเรื่องเหล่านี้มักจะจบลงอย่างมีความสุข

จากผลการวิจัยความสนใจในการอ่านเรื่องประเภทต่าง ๆ ของเด็กจะพบว่า เด็กไทยและเด็กชาวต่างประเทศ มีความสนใจในการอ่านต่างกัน เด็กไทยสนใจอ่านเรื่องเก่าแก่ในท้องถิ่นและเรื่องเพื่อน ซึ่งความสนใจในเรื่องเก่าแก่ในท้องถิ่นนี้อาจจะเกิดจากการเล่าเรื่องของผู้ใหญ่ หรือ การสอนของครูที่พยายามอนุรักษ์ความเป็นไทย พยายามปลูกฝังให้เด็กรักท้องถิ่นให้มากขึ้น อุปนิสัยของเด็กไทยรักความสบาย รักสนุกจึงมักสนใจเรื่องเพื่อน ความเป็นไปไม่ได้หรือ เรื่องที่เข้าใจจินตนาการ ส่วนเด็กชาวต่างประเทศสนใจอ่านเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัยและเรื่องสัตว์ ซึ่งตรงกับลักษณะเด็กชาวต่างประเทศที่มีความรักอิสระ กระตือรือร้นจะต่อสู้ต่ออุปสรรคต่าง ๆ ชอบเล่าหาสิ่งแปลกใหม่ และชอบสัตว์เลี้ยง ดังนั้นอุปนิสัยและสภาพความเป็นอยู่จะเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความสนใจในการอ่านของเด็ก

ลักษณะโดยทั่วไปของหนังสือสำหรับเด็ก

เราสามารถพิจารณาลักษณะของหนังสือสำหรับเด็กได้หลายประการคือ

ขนาดของหนังสือสำหรับเด็ก

ปราณี เชียงทอง (2526: 124) ได้กล่าวว่าขนาดรูปเล่มมีส่วนทำให้ความสนใจในการอ่านของเด็กมีมากหรือน้อย เด็กมักชอบหนังสือที่มีขนาดรูปเล่มกะทัดรัดไม่หนาเกินไปหรือใหญ่เกินไป รูปทรงที่นิยมเป็นทรงสี่เหลี่ยม โดยบรรจุกระดาษซ้อนกัน สำหรับขนาดของ

หนังสือนั้นคนจำนวนมากเข้าใจว่าหนังสือสำหรับเด็กนั้นต้องมีขนาดใหญ่ ใ้ภาพขนาดใหญ่ซึ่งเป็นการเข้าใจผิดอย่างยิ่ง ความจริงเด็ก ๆ อ่านหนังสือขนาดต่าง ๆ ตามความสนใจของตนเอง ขนาดของหนังสือพิจารณาได้ 3 ลักษณะ คือ

- ขนาดกว้างยาวของปก
- ขนาดความหนาตามปริมาณกระดาษ
- ขนาดความยาวโดยนับจำนวนคำ

1. ขนาดกว้างยาวของปก นิยมเรียกตามวิธีพับกระดาษ เรียกว่า หน่ยก วิธีพับกระดาษนั้นสามารถพับได้หลายวิธี เช่น

- พับได้ 1 ส่วน เรียกว่า 4 หน่ยก เช่น หนังสือพิมพ์
- พับได้ 8 ส่วน เรียกว่า 8 หน่ยก เช่น หนังสือขนาดใหญ่
- พับได้ 16 ส่วน เรียกว่า 16 หน่ยก เช่น หนังสือขนาดกว้าง
- พับได้ 32 ส่วน เรียกว่า 32 หน่ยก เช่น หนังสือขนาดเล็ก

ขนาดหน่ยกของหนังสือทั่ว ๆ ไปสามารถวัดขนาดได้ดังนี้

1	หน่ยก	ขนาดที่แพร่หลายคือ	31 นิ้ว x 43 นิ้ว
4	หน่ยก	ขนาดประมาณ	$14\frac{1}{2}$ นิ้ว x $22\frac{1}{2}$ นิ้ว หรือขนาดใกล้เคียง
8	หน่ยก	ขนาดประมาณ	$7\frac{1}{2}$ นิ้ว x $10\frac{1}{4}$ นิ้ว หรือขนาดใกล้เคียง
16	หน่ยก	ขนาดประมาณ	5 นิ้ว x $7\frac{1}{4}$ นิ้ว หรือขนาดใกล้เคียง
32	หน่ยก	ขนาดประมาณ	3 นิ้ว x $4\frac{1}{2}$ นิ้ว หรือขนาดใกล้เคียง

ตามรูปแบบทั่ว ๆ ไป หนังสือวารสารเด็กมักใช้ 8 หน่ยก หนังสืออ่านเพื่อความสนุกโดยมากเป็นขนาด 16 หน่ยก หนังสือชุดเล็ก ๆ จะใช้ขนาด 32 หน่ยก

การจัดขนาดหนังสือย่อมสัมพันธ์กับระบบการวางหนังสือในห้องสมุด ขึ้นวาง ตู ถ้าหนังสือมีขนาดหน่ยกต่างกันมาก การเก็บหนังสือก็จะขาดระเบียบสวยงาม และชำรุดได้ง่าย

2. ขนาดความหนาของหนังสือ ความหนาของหนังสือถือตามปริมาณของกระดาษ

กระดาษ 1 ยก หรือปริมาณกระดาษ $\frac{1}{4}$ ของแผ่นใหญ่ คำว่าแผ่นใหญ่มี 2 ขนาด คือ 31 นิ้ว x 43 นิ้ว และ 24 นิ้ว x 35 นิ้ว ดังนั้นกระดาษแผ่นใหญ่แผ่นหนึ่งจะเป็นปริมาณกระดาษ 4 หน่ยก

3. ขนาดความยาวโดยนับเป็นจำนวนคำ ขนาดหนังสือสำหรับเด็กอาจวัดได้จากปริมาณการใช้คำ ดังนี้

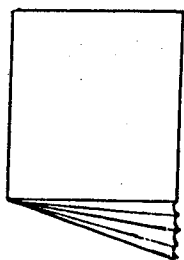
เด็กเล็กช่วงแรกไม่เกิน	100 คำ
เด็กเล็กช่วงหลังไม่เกิน	500 คำ
เด็กโตช่วงแรกไม่เกิน	1000-5000 คำ
เด็กโตช่วงหลังไม่เกิน	3000 คำ
วัยรุ่น	ไม่เกิน 5000 คำ

การนับจำนวนคำนั้นคำนวณโดยการประมาณจากหน้ากระดาษของหนังสือเล่มหนึ่ง ๆ ตัวอย่างเช่น หนังสือสำหรับเด็กขนาด 16 หน้ายก คำวนะคำหน้าละ 5 บรรทัดบรรทัดละประโยค ประโยคละ 8 คำ หน้าหนึ่งประมาณ 40 คำ หนังสือ 12 หน้า จะบรรจุคำประมาณ 480 คำ ดังนั้น เป็นต้น

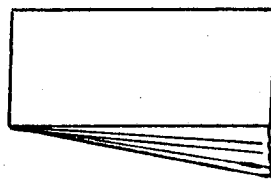
สรุปได้ว่าขนาดกระดาษที่ใช้พิมพ์หนังสือในเมืองไทยมี 2 ขนาดคือ ขนาดมาตรฐาน 31 นิ้ว x 43 นิ้ว ซึ่งเป็นขนาดที่ใช้แพร่หลายมากกว่าขนาดอื่น ๆ จากกระดาษขนาดนี้เราจะได้หนังสือ 8 หน้ายก ขนาด $7\frac{1}{2}$ นิ้ว x $10\frac{1}{4}$ นิ้ว และหนังสือ 16 หน้ายกขนาด 5 นิ้ว x $7\frac{1}{4}$ นิ้ว ซึ่งขนาดของหนังสือเหล่านี้อาจคลาดเคลื่อนได้ $\frac{1}{4}$ นิ้ว เพราะการเขียนเล่มอาจเขียนมากเขียนน้อย และขนาดมาตรฐาน 24 นิ้ว x 35 นิ้ว จะได้ขนาดหนังสือ 8 หน้ายก มีขนาดหน้า 6 นิ้ว x $8\frac{1}{2}$ นิ้ว (การร สัทธิกุล 2515: 61)

รูปร่างของหนังสือสำหรับเด็ก

หนังสือโดยทั่วไปมีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า คือมีส่วนกว้าง ส่วนยาวของหน้าและมีส่วนหนาของเล่ม สำหรับหนังสือพิมพ์และวารสารโดยมากเล่มบาง หนังสือที่รูปร่างแปลกออกไป เช่นหนังสือสำหรับเด็กบางลักษณะอาจตัดเป็นรูปสัตว์ ทำเป็นรูปเหลี่ยม ทำเป็นรูปกลม โดยวิธีตัดเล่มเป็นรูปต่าง ๆ แบบที่เรียกว่า die cut แต่หนังสือแบบต่าง ๆ เหล่านี้เป็นหนังสือพิเศษใช้สำหรับกระตุ้นความสนใจของเด็กจึงมิได้เป็นหนังสือที่ผลิตออกโดยทั่ว ๆ ไป รูปเล่มของหนังสือโดยทั่วไปนั้น ถ้าเปิดหน้าของหนังสือโดยสับด้านยาวของเล่มเปิดออกเราเรียกว่า Upright (แนวตั้ง) และถ้าเปิดหน้าโดยสับทางด้านกว้างของเล่ม เรียกว่า Oblong (แนวนอน) การเรียกกรุปเล่มของหนังสือยังไม่มีคำศัพท์เรียกแน่นอนในภาษาไทย

หนังสือแบบ Upright

หนังสือแบบ Oblong

ลักษณะรูปร่างของหนังสือทั้งสองแบบนี้ เป็นลักษณะรูปร่างของหนังสือนิทานที่มีอยู่ในท้องตลาดขณะนี้ หลักการออกแบบรูปร่างของเล่มในแบบทั้งสองนี้อยู่ที่ความสะดวกในการพิมพ์ และ ความสะดวกของเด็กที่จะหยิบถือเป็นสำคัญ หนังสือที่ผู้อ่านจะต้องหยิบใช้ หรือต้องดูต้องมองอย่างจำเจแล้ว ควรเลือกขนาดที่ส่วนกว้าง ยาว หนา มีความสมดุลย์ในความรู้สึกของคนอ่าน ถ้าหากขนาดสมดุลย์กันแล้วรูปร่างของหนังสือไม่ว่าจะเปิดด้านใดคือ จะเป็น Oblong หรือ Upright ก็จะต้องสมดุลย์ทั้งสิ้น

สรุปได้ว่ารูปร่างของหนังสือนิทานมีได้ 2 ลักษณะคือ แนวตั้ง (Upright) และแนวนอน (Oblong)

ภาพประกอบของหนังสือสำหรับเด็ก

ภาพประกอบหนังสือมีความสำคัญมากโดยเฉพาะหนังสือสำหรับเด็ก ภาพประกอบเป็นหัวใจสำคัญในการถ่ายทอดความคิดของผู้เขียน และเนื้อเรื่อง เด็กมักจะสนใจอ่านเนื้อเรื่องจากภาพประกอบมากกว่าตัวหนังสือ เด็กยิ่งเล็กเท่าใดภาพประกอบยิ่งมีความจำเป็นมาก เมื่อเด็กโตขึ้นเด็กจะสนใจตัวหนังสือเท่ากับภาพประกอบ เขาจะสังเกตเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวหนังสือกับภาพประกอบ ภาพประกอบในหนังสือทำหน้าที่สร้างภาพพจน์ในใจเด็ก ตัวละครบางตัว เด็กไม่รู้จัก เช่น ตัวยูนิคอร์น เด็กจะอาศัยภาพประกอบเพื่อจินตนาการถึงตัวละครนั้น บางครั้งเด็กจะเดาเนื้อเรื่องได้จากภาพประกอบโดยไม่ต้องอ่านเนื้อเรื่องเลยก็ได้ ในการจัดทำหนังสือนิทานเราถือว่าผู้วาดภาพประกอบมีความสำคัญ พอกับผู้แต่งเรื่อง มีส่วนร่วมในการผลิตหนังสือคนละครึ่ง

ดังนั้น หนังสือสำหรับเด็กไม่ควรขาดภาพประกอบเลย แม้จะเป็นหนังสือที่สร้างขึ้นเพื่อให้เด็กโตอ่าน ก็ควรมีภาพประกอบควบคู่ไปกับเนื้อเรื่อง

การ สัทธิกุล (2515: 155) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ในการใช้ภาพประกอบในหนังสือว่ามี 2 ประการคือ

1. เพื่อเรียกความสนใจของผู้อ่าน เพราะผู้อ่านย่อมสนใจมองดูภาพมากกว่าตัวหนังสือโดยทั่วไป
2. เพื่ออธิบายเรื่องราว เพราะความคิดบางอย่างใช้การบรรยายด้วยตัวหนังสือเพียงอย่างเดียว อาจเข้าใจได้ยาก ภาพประกอบจะช่วยแปลความคิดของผู้แต่งและเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น

ในการใช้ภาพประกอบหนังสือนิทานนั้น ปราณี เชียงทอง (2526: 130-136) ได้กล่าวถึงหลักการใช้ดังนี้

1. ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็ก ควรมีขนาดใหญ่ตั้งแต่ครึ่งหน้ากระดาษขึ้นไป
2. ภาพที่มีกรอบเป็นสีเหลี่ยมผืนผ้า ควรวางภาพให้ด้านยาวขนานกับแนวระนาบของหน้ากระดาษ เพื่อให้ตำแหน่งของภาพทอดไปในตำแหน่งที่เด็กสนใจ
3. ภาพประกอบควรเป็นภาพที่สมบูรณ์ครบถ้วน ไม่เป็นเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง
4. สำหรับเด็กเล็ก ภาพสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ควรให้ใกล้เคียงกับชีวิตจริงของเด็ก เป็นภาพสิ่งของที่เด็กคุ้นเคย
5. ภาพประกอบควรเป็นภาพที่มีลักษณะง่าย ๆ แสดงความหมายชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้ดี ช่วยให้เด็กสามารถจินตนาการถึงสิ่งที่เอ่ยถึงได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว
6. ภาพประกอบควรถูกต้องกับความเป็นจริง ทั้งสีและการกระทำต่าง ๆ ควรเป็นภาพที่สวยงาม การเขียนภาพประกอบเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และชีวประวัติ ควรมีการค้นคว้าให้ถูกต้องตามความเป็นจริง
7. ภาพประกอบควรเป็นภาพที่ให้ความรู้สึกและอาการเคลื่อนไหว มีชีวิตจิตใจ ควรเป็นภาพที่แสดงให้เห็นความหมายของถ้อยคำที่ใช้ดำเนินเรื่องและเข้าใจได้ง่าย
8. ควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาพประกอบที่ให้ความรู้สึกหวาดเสียว และแสดงความโหดเหี้ยมทารุณในหนังสือสำหรับเด็กโดยเด็ดขาด ภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กควรเป็นภาพประกอบที่งดงาม เป็นภาพที่แสดงถึงความรักและความอบอุ่นในครอบครัว ความรักใคร่กลมเกลียว

ความเมตตากรุณา ความล้ามคืด ภาพประกอบควรคล้อยตามเนื้อเรื่องอย่างเหมาะสมและถูกต้อง

ลักษณะของภาพประกอบในหนังสือนิทาน

ประยูร จรรยาวัจน์ักเขียนภาพการ์ตูนได้แบ่งลักษณะของภาพประกอบออกเป็น

2 ชนิด คือ

1. ภาพวิจิตร แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1.1 ลักษณะเหมือนจริง ให้ลักษณะความเป็นจริงซึ่งศึกษามาจากธรรมชาติ ทั้งสิ้น ถ่ายทอดมาจากของจริงทุกประการ อาจจะใช้ลักษณะขาวดำเป็นสื่อในการแสดงออก

1.2 ลักษณะสร้างสรรค์หรือจินตนาการ ไม่มีลักษณะเหมือนจริงมากนัก เป็นภาพที่คิดขึ้นเองโดยไม่ถ่ายทอดจากของจริงแต่เกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิด ความบันเทิงใจของผู้เขียน

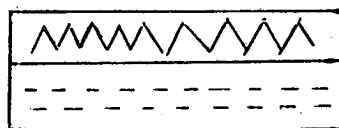
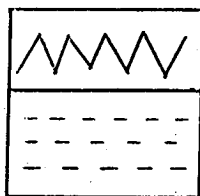
2. ภาพมายา คือ ภาพการ์ตูนนั่นเอง ภาพการ์ตูนสำหรับเด็กนั้นโดยมากมักนิยม เขียนภาพสัตว์ด้วยฝีมือมายา คือจจใจให้ผิดเพี้ยนไปจากของจริงมากมายเกินปกติ ภาพการ์ตูนของเด็กวัย 11-16 ปี จะต้องมีความประณีต ขบขัน ล่วงงาม จึงจะสามารถดึงดูดเด็กในวัยนี้ให้สนใจได้

การจัดหน้าของหนังสือสำหรับเด็ก

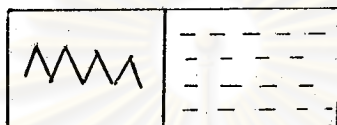
การจัดหน้าของหนังสือสำหรับเด็กน่าจะเป็นงานหลัก งานหนัก และต้องใช้หลักเกณฑ์ทางศิลปะมากเป็นพิเศษ เกณฑ์ในการจัดหน้าของหนังสือที่สำคัญ คือ หลักสมดุลย์ หลักเอกภาพ หลักการเน้นหรือศูนย์สนใจ การเว้นช่องว่างขาวและหลักการนำสายตา ดร.เป็รื่อง กุมท (2523: 30-47, อ้างถึงในหทัย ตันหยง 2525: 230) ได้เสนอผลการวิจัยบางประการเกี่ยวกับการจัดหน้าของหนังสือซึ่งตรงกับความเห็นของ ณรงค์ ทองปาน (2526: 68) ว่าเนื้อในของหน้าหนังสือ ควรจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ภาพกับตัวหนังสืออยู่กันในหน้าเดียว

1.1 ภาพอยู่บน ตัวหนังสืออยู่ล่าง รูปเล่มเป็นแบบแนวตั้ง หรือ แนวนอน

1.2 ภาพอยู่ข้างหนึ่ง ตัวหนังสืออยู่ข้างหนึ่ง รูปเล่มเป็นแนวนอน

1.3 ตัวหนังสือแทรกอยู่ตามช่องว่างระหว่างภาพ รูปเล่มเป็นแบบไตก็ได้

2. ภาพและตัวหนังสือแยกอยู่คนละหน้า การวางหน้าหนังสือดังกล่าวนี้จะทำให้ภาพไปหนักอยู่ทางขวาหมด หน้าซ้ายจึงต้องบรรจุตัวหนังสือลงไป ถ้าจัดเช่นนี้ตลอด ตัวหนังสือที่นำสนใจหรือต้องการย้ำเน้น จะไม่อยู่ในความสนใจของเด็ก ดังนั้นในการจัดบางหน้าจึงสมควรกลับภาพไว้หน้าซ้ายมือเสียบ้าง เพื่อให้เกิดความสมดุลย์

3. การจัดภาพและตัวหนังสือควบสองหน้า (Double-page spread) จะให้ลักษณะแนวคิดใหม่ ๆ การจัดแบบควบสองหน้านี้ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษเกี่ยวกับการรักษาเอกภาพ ดุลยภาพ และความกลมกลืน

ขนาดตัวอักษรในหนังสือสำหรับเด็ก

วิธียะ ลีริสิงท (2524: 70) ได้กล่าวถึงขนาดตัวอักษรซึ่งใช้ในการผลิตหนังสือ
อาศัยมาตรฐานขนาดของตัวพิมพ์ โดยวัดความสูงด้านหน้าของตัวพิมพ์ เรียกว่า พอยท์ หรือ
พอยท์ (Point) และไพกา (Pica)

วิธีการคิด

	1	ไพกา	เท่ากับ	1/6 นิ้ว
หรือ	1	ไพกา	เท่ากับ	12 พอยท์
	1	พอยท์	เท่ากับ	1/72 นิ้ว

ตัวพิมพ์ไทยแบ่งแบบและขนาดพิมพ์ออกเป็น 6 กลุ่มใหญ่ ๆ นับจากตัวเล็กที่สุดไปถึง
ตัวใหญ่ที่สุด คือ

1.	ตัวลีว	มีขนาด	10 กับ 12 พอยท์
2.	ตัวธรรมดา	มีขนาด	19 พอยท์ครึ่ง
3.	ตัวเอน	มีขนาด	19 พอยท์ครึ่ง
4.	ตัวฝรั่งแคส	มีขนาด	19 พอยท์ครึ่ง
5.	ตัวกลาง	มีขนาด	24 พอยท์ครึ่ง
6.	ตัวโป่ง	มีขนาด	32 พอยท์ ถึง 72 พอยท์

แต่ในปัจจุบันนี้ การพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กได้นำระบบการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์
มาใช้ ตัวพิมพ์ จึงแบ่งย่อยเพิ่มเติมจากตัวพิมพ์ไทย คือ

1.	ขนาด	8	พอยท์
2.	ขนาด	10	พอยท์
3.	ขนาด	12	พอยท์
4.	ขนาด	14	พอยท์
5.	ขนาด	16	พอยท์
6.	ขนาด	18	พอยท์
7.	ขนาด	24	พอยท์

8.	ขนาด	30	พอยท์
9.	ขนาด	36	พอยท์
10.	ขนาด	48	พอยท์
11.	ขนาด	60	พอยท์
12.	ขนาด	72	พอยท์

ปราณี เชียงทอง (2526: 128) ได้กล่าวว่าตัวอักษรเป็นส่วนสำคัญของหนังสือ เพราะผู้แต่งต้องอาศัยตัวหนังสือในการถ่ายทอดความคิดไปยังผู้อ่าน หนังสือสำหรับเด็กต้องเลือกตัวอักษรที่มีเส้นโต ตัวใหญ่ให้เหมาะกับวัยของเด็ก ถ้าเป็นเด็กเล็กต้องใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ ถ้าเป็นเด็กโตต้องใช้ตัวอักษรขนาดเล็กลงมา ตัวอักษรแต่ละชนิดมีคุณลักษณะต่างกัน การออกแบบตัวอักษรจำเป็นต้องทำให้เกิดความสะดวกในการอ่านให้สามารถอ่านได้ง่าย สำหรับตัวอักษรภาษาไทยตัวพิมพ์ขนาด 16 พอยท์ เหมาะสมยิ่งกว่าตัวพิมพ์แบบอื่น รองลงมาได้แก่ตัวพิมพ์ขนาด 18 พอยท์

การใช้ตัวอักษรที่เหมาะสมสำหรับเด็ก ควรใช้ตัวอักษรที่มีลักษณะต่อไปนี้

1. ตัวอักษรมีขนาดโต เส้นหนา พอเหมาะกับสายตาของเด็ก
2. ตัวอักษรต้องเป็นแบบที่เหมาะสมกันทั้งส่วนสูงและความหนา
3. หน้าหนักของเส้นตัวอักษรต้องสม่ำเสมอ ไม่ขาด มีหัวชัด เจน
4. ตัวอักษรแต่ละตัวจะต้องเรียงตัวติดกันได้ดีเมื่อสร้างเป็นคำ
5. ตัวอักษรต้องมีลักษณะที่อ่านสบายตา
6. เนื้อหาสาระ ควรใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ขึ้นและหนาขึ้น เพื่อให้ความรู้สึกเน้นหนักแสดงความสำคัญของข้อความนั้น เพราะการเน้นตัวอักษรเป็นตัวเข้มเฉพาะส่วนสาระสำคัญ ช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องได้ดีขึ้น
7. ขนาดตัวอักษรมีความสำคัญต่อการใช้สายตาของเด็กอย่างยิ่ง จากผลของการวิจัยพบว่าเด็กยิ่งเล็กยิ่งต้องใช้ตัวอักษรใหญ่ เด็กโตใช้ตัวอักษรเล็กลง หทัย ต้นหยง (2525: 220-225) ได้สรุปขนาดตัวอักษรที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละช่วงวัยดังนี้

เด็กช่วงแรก	ขนาด	48	พอยท์
เด็กช่วงหลัง	ขนาด	32	พอยท์
เด็กโต	ขนาด	24	พอยท์
เด็กวัยรุ่น	ขนาด	19	พอยท์ครึ่ง

ภาษาที่ใช้ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก

ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กนั้น วิริยะ สิริสิงห (2524: 34-41) ได้แบ่งภาษาที่ใช้ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ภาษาที่ใช้ในร้อยแก้ว
2. ภาษาที่ใช้ในร้อยกรอง

ภาษาที่ใช้ในร้อยแก้ว ควรเขียนในลักษณะดังต่อไปนี้

1. เขียนเป็นภาษาพูด เป็นภาษาที่เป็นธรรมชาติและเข้าใจง่ายที่สุด
2. เขียนถูกต้องทั้งตัวสะกดและไวยากรณ์
3. ประโยคที่เขียนควรเป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้ทำกริยาโดยตรง จะเป็นประโยคที่สื่อความหมาย ความเข้าใจได้ตรงและรวดเร็วกว่าประโยคที่เอากรรมขึ้นมาเป็นประธาน
4. ใช้คำ วลีที่ง่าย สั้นและเป็นธรรมชาติ
5. ถ้าเป็นประโยคสนทนาไม่ควรเขียนให้ยาวจนเกินไป สำหรับเด็กเล็กควรใช้ประโยคที่มี 8-10 คำ เด็กระดับกลางควรมี 11-14 คำ และเด็กที่อายุเกิน 11 ปีขึ้นไป อาจยาวได้ถึง 17-20 คำ

ภาษาที่ใช้ในร้อยกรอง ควรเขียนในลักษณะดังต่อไปนี้

1. ใช้คำง่าย คำไทยพยางค์เดียวหรือสองพยางค์ คำประสมสองพยางค์ หรือสามพยางค์
2. ความหมายเด่น ควรใช้คำที่มีความหมายเด่นชัด เข้าใจได้ทันทีและควรเรียงคำเป็นเนื้อความที่เข้าใจง่ายไม่สับสน ไม่กำกวม
3. เล่นเสียงหลาก หมายถึง การใช้คำที่มีเสียงวรรณยุกต์ต่าง ๆ หลายเสียง สลับกัน และจังหวะในการออกเสียง เช่น

ข้าวสุก / มาคลูก / กะปิ /

อย่าเพ่อดิ / ถั่วแห้ง / โรยลง /

หมูหวาน / ใส่จานบรรจุ /

มานั่งล้อมวง / กินให้สำราญ

ข้อสังเกต

3.1 ข้าวสุกมาคลูกกะปิ ใช้วรัณยุกต์ 4 เสียง

3.2 เส้น / ช่วยบอกจังหวะในการอ่านเป็นช่วง ๆ

4. ผากข้อคิด เราอาจผากข้อคิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่มีคุณค่าให้กับเด็กได้

5. จูงจิตเพลิน ทำให้การอ่านเกิดความไพเราะ และรู้สึกเพลิดเพลิน

สรุปได้ว่า ภาษาที่ใช้ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็ก ไม่ว่าจะป็นร้อยแก้ว หรือร้อยกรอง จะต้องเป็นภาษาที่สั้น กะทัดรัด เข้าใจง่าย และสื่อความหมายตรง ๆ ไม่ซับซ้อน ช่วยให้เด็กเข้าใจได้ง่าย

งานวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ

ผลงานวิจัยค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของหนังสือที่เด็กชอบนั้น จะพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงยังมีน้อย แต่พอที่จะรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเรียงตามลำดับปีที่ทำการวิจัยดังนี้

พ.ศ. 2505 สัมพงษ์ ศิริเจริญ (สัมพงษ์ ศิริเจริญ 2505: 22-25, อ้างถึงใน วุฒิ แตรสังข์ 2514: 18) ได้สรุปผลการทดลอง และการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาพประกอบ ดังนี้

1. รูปภาพในหนังสือช่วยเร้าความสนใจของผู้อ่านได้อย่างได้ผล
2. รูปภาพในหนังสือช่วยแปลความหมายของเนื้อหาตำรา
3. รูปภาพช่วยให้จดจำเนื้อหาของตำราได้ดีขึ้น
4. ภาพสีเพิ่มความสนใจและให้เห็นความเป็นจริงได้มากกว่าภาพขาวดำ
5. ภาพยังมีขนาดใหญ่ขึ้นเพียงใดก็ยิ่งดึงดูดความสนใจได้มากขึ้นเพียงนั้น

6. คำบรรยายภาพควรเขียนให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้
7. เด็ก ๆ ชอบรูปภาพเต็มหน้าหรือครึ่งหน้ามากกว่าภาพขนาดอื่น ๆ
8. หนังสือควรมีจำนวนภาพราวครึ่งหนึ่งของเล่ม จึงจะได้ผลเต็มที่
9. ลักษณะหรือส่วนสำคัญของภาพ ควรอยู่ตรงกลางหรือใกล้มุมซ้ายของภาพ
10. การแปลความหมายของภาพขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้ดู
11. นักเรียนมักชอบรูปภาพไม่ตรงกับครู

พ.ศ. 2509 ลุ่พันธ์ จุฑะคร (2509: ค-ง) ได้ศึกษาความสำคัญของภาพประกอบหนังสือแบบเรียนที่มีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นในประเทศไทย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการศึกษา คือ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะภาพประกอบแบบเรียนที่นักเรียนชอบ โดยได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ทั้งชายและหญิง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ของโรงเรียน 5 แห่งในจังหวัดพระนคร โดยแบ่งการศึกษาเป็นสองประเภท ประเภทแรกเป็นการศึกษาเพื่อหาแบบ สีส และขนาดภาพที่นักเรียนชอบ ใช้ภาพที่สร้างขึ้นเองให้มีแบบ สีส และขนาดต่าง ๆ กันเป็นเครื่องมือ ส่วนประเภทสองเป็นการศึกษาว่านักเรียนชอบภาพประกอบแบบเรียนของสำนักพิมพ์แห่งใด

การศึกษาประเภทแรก ผู้วิจัยสร้างภาพขึ้นเป็นสามชุด ชุดแรกประกอบด้วยภาพ 3 แบบ คือ ภาพล่เกิดข้เหมือนจริง ภาพถ่ายและภาพเขียนหยาบ ชุดสองประกอบด้วยภาพหลายสีและภาพขาวดำ ซึ่งมี 3 แบบรวมเป็น 6 ภาพ ชุดที่สามประกอบด้วยภาพขนาดครึ่งหน้า และภาพเต็มหน้า ซึ่งเป็นภาพหลายสี ภาพขาวดำ ซึ่งมี 3 แบบรวม 24 ภาพ ผู้วิจัยได้นำภาพแต่ละชุดให้กลุ่มตัวอย่างดู และให้เลือกว่าตนชอบภาพใดมากที่สุดในแต่ละชุด

การศึกษาประเภทที่สอง ผู้วิจัยเลือกแบบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมปีที่ 1-4 ขึ้นละ 3 เล่ม ของสามสำนักพิมพ์ เลือกภาพประกอบที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันจากแบบเรียนทั้งสามเล่ม แล้วให้นักเรียนดูว่าตนชอบภาพจากหนังสือเล่มใดมากที่สุด

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ภาพเขียนหยาบมีรายละเอียดน้อย เข้าใจง่าย ได้รับความสนใจมากที่สุด ภาพถ่ายได้รับความสนใจปานกลาง ส่วนวาดภาพเหมือนจริง ได้รับความสนใจน้อยที่สุด

2. ภาพหลายสี ได้รับความสนใจมากกว่าภาพขาวดำ
3. ภาพขนาดโต ได้รับความสนใจมากกว่าภาพขนาดเล็ก ภาพเขียนหยาดขนาดเต็มหน้า ได้รับความสนใจมากที่สุด
4. ภาพประกอบแบบเรียนของไทยวัฒนาพานิช ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด
5. แบบเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นของไทย ส่วนใหญ่มีภาพขนาดเล็กกว่าครึ่งหน้า

ข้อเสนอนี้ที่ได้จากการวิจัย คือ หนังสือแบบเรียนที่ใช้อย่างต้องได้รับการแก้ไขอีกมากในด้านสีและขนาดของภาพ

เกี่ยวกับเรื่องสีที่เด็กชอบนั้น สุธาพร ประห์ภางกูร (2513: ง-จ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาหลักการเลือกสีของอุปกรณ์การสอนสำหรับนักเรียนอนุบาลในจังหวัดพระนคร ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชาย-หญิงระดับอนุบาลอายุระหว่าง $4\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ ปี จำนวน 100 คน จากโรงเรียนอนุบาล 5 โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โดยทดลองให้นักเรียนเลือกลูกบาศก์สี 10 สี ตามลำดับความชอบจากมากไปหาน้อย จากจำนวนเต็ม 14 สีคือ สีปฐมภูมิ (สีแดง เหลือง น้ำเงิน) สีทุติยภูมิ (สีแดง เขียว ม่วง) สีตติยภูมิ (สีแดงแดง แลตเหลือง เขียวน้ำเงิน เขียวเหลือง ม่วงน้ำเงิน ม่วงแดง) สีดำ-ขาว

ผลการวิจัยปรากฏว่า สีที่นักเรียนชอบตามลำดับมากที่สุด คือ สีแดง สีเหลือง สีแสดเหลือง สีเขียวเหลือง สีแสดแดง สีขาว สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วงน้ำเงิน สีม่วงแดง สีม่วง สีเขียวน้ำเงิน และสีดำ

ในการจัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็ก ที่อยู่ในระดับอนุบาลจึงควรต้องใช้สีสดใส ที่สะดุดตา และเด็กชอบ

พ.ศ. 2514 ฉลองชัย สุระวัฒนบุรณ (2514: ง-จ) ทำการศึกษาเพื่อหาแบบและสีของภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กในระดับอนุบาลที่นักเรียนระดับอนุบาลชอบ โดยสร้างภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็กชั้น 5 จำนวนคือ ภาพวาดเหมือนจริงแรเงา (ขาวดำ สี 1 สี และสีหลายสี) ภาพวาดเหมือนจริงลายเส้น (ขาวดำ สี 1 สี และสีหลายสี) ภาพประติษฐ์

วาดง่าย ๆ แบบแรเงา (ขาวดำ สี 1 สี และสีหลายสี) ภาพประดิษฐ์วาดง่าย ๆ แบบลายเส้น (ขาวดำ สี 1 สี และสีหลายสี) และภาพถ่าย (ขาวดำ สี 1 สี และสีหลายสี) รวม 15 ภาพ ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนระดับอนุบาลชาย-หญิง อายุระหว่าง $3\frac{1}{2}$ - $5\frac{1}{2}$ ปี จำนวน 100 คน จากโรงเรียนอนุบาล 5 โรงเรียน โดยให้นักเรียนเลือกภาพตามลำดับความชอบจากมากไปหาน้อย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ภาพที่นักเรียนชอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ภาพประดิษฐ์ แรเงา สีหลายสี ภาพประดิษฐ์ลายเส้นหลายสี ภาพเหมือนจริงแรเงา สีหลายสี ภาพเหมือนจริงลายเส้นหลายสี ภาพถ่ายสี 1 สี ภาพประดิษฐ์แรเงาสี 1 สี ภาพประดิษฐ์ลายเส้น 1 สี ภาพเหมือนจริงแรเงาสี 1 สี ภาพเหมือนจริงลายเส้นสี 1 สี ภาพถ่ายขาวดำ ภาพเหมือนจริงแรเงาขาวดำ และภาพเหมือนจริงลายเส้นขาวดำ กลุ่มภาพที่นักเรียนชอบจากมากไปหาน้อย คือ ภาพประดิษฐ์ แรเงา ภาพประดิษฐ์ลายเส้น ภาพถ่ายและภาพเหมือนจริงทั้งแรเงาและลายเส้น

2. นักเรียนชอบภาพสีหลายสีมากกว่าภาพสี 1 สี และภาพขาวดำ สัมพันธ์ต่อการเลือกภาพของนักเรียนมากกว่าแบบของภาพ

ในปีเดียวกัน วุฒิ แตรสังข์ ได้ทำการวิจัยการศึกษาแบบ สีและขนาดของภาพประกอบที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายชอบ โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของโรงเรียน 10 แห่งในจังหวัดอ่างทอง ชาย 300 คน หญิง 300 คน ซึ่งจะแยกออกเป็น 2 กลุ่มละเท่า ๆ กันคือชาย 150 คน หญิง 150 คน เพื่อการศึกษาค้นคว้าโดยใช้ภาพที่มีเนื้อหาแตกต่างกัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. แบบ นักเรียนชอบภาพถ่ายมากที่สุด ภาพแรเงาเป็นอันดับที่ 2 และภาพลายเส้นเป็นอันดับที่ 3

2. สี นักเรียนชอบภาพหลายสีแบบธรรมชาติเป็นอันดับที่ 1 ชอบภาพขาวดำเป็นอันดับที่ 2 และภาพสีเดียวเป็นอันดับที่ 3

3. ขนาด นักเรียนชอบภาพขนาดใหญ่กับขนาดกลางไม่ต่างกันมากนัก โดยชอบภาพขนาดใหญ่มากกว่าขนาดกลางเล็กน้อย ส่วนภาพขนาดเล็กชอบเป็นอันดับสุดท้าย

ในปี พ.ศ. 2515 ส่มทรง สิตลายัน (2515: ง-จ) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ การวิจัยนี้ทำเพื่อศึกษาถึงลักษณะหนังสืออันประกอบด้วยขนาดรูปเล่ม ขนาดตัวอักษร และลักษณะภาพซึ่งนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 และ 7 ชอบตลอดจนเหตุผลในการเลือกหนังสือของนักเรียนในด้านที่เกี่ยวกับขนาดรูปเล่ม ขนาดตัวอักษร และลักษณะภาพ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วยนักเรียนชายหญิงซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6 และ 7 จำนวน 144 คน หนังสือที่ใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองมีจำนวน 10 เล่ม นำข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับระดับความชอบตามที่เด็กตอบมาหาค่าเฉลี่ยและข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกขนาดรูปเล่ม ขนาดตัวอักษร และลักษณะภาพมาหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

1. นักเรียนชอบขนาดรูปเล่ม 6 นิ้ว x 8.5 นิ้ว ประเภทวางแนวตั้ง (Upright) มากที่สุดทุกระดับชั้น
2. นักเรียนชอบตัวอักษรประเภท ผ.ศ. 20 ปอยท์ ตัวเรียงห่างมากที่สุด ทุกระดับชั้น
3. นักเรียนชอบภาพวาดแบบไทยแท้ พิมพ์ลวดสี 4 สีมากที่สุด
4. ในการเลือกขนาดรูปเล่ม นักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือความกระทัดรัด และการเปิดอ่านง่ายเป็นเกณฑ์
5. ในการเลือกขนาดตัวอักษร นักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือความชัดเจนของตัวอักษรเป็นเกณฑ์
6. ในการเลือกลักษณะภาพ นักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยถือสีสวยสะดุดตาเป็นเกณฑ์
7. นักเรียนมีความเห็นว่าหนังสือขนาด 5 นิ้ว x 7.25 นิ้ว กระทัดรัดที่สุด ขนาด 6 นิ้ว x 8.5 นิ้ว เหมาะในการถือที่สุด
8. นักเรียนมีความเห็นว่าตัวอักษรประเภท ผ.ศ. คำรุ่นใหม่ขนาด $19\frac{1}{2}$ ปอยท์ มีส่วนหนาส่วนดำมาก มีความชัดเจนที่สุด ตัวอักษรประเภท ผ.ศ. 20 ปอยท์ ตัวเรียงห่าง อ่านง่ายและนำอ่านที่สุด
9. นักเรียนมีความเห็นว่าภาพถ่ายสีธรรมชาติมีความชัดเจนที่สุด

ปี พ.ศ. 2519 ลู่กรี รอดโพธิ์ทอง (2519: ก-ข) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ขนาดและแบบตัวพิมพ์ไทยที่เหมาะสมสำหรับแบบเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย การวิจัยนี้ ทำเพื่อศึกษาถึงขนาดและแบบของตัวพิมพ์ภาษาไทยที่มีความเหมาะสมในการพิมพ์แบบเรียนระดับ ประถมศึกษาตอนปลายและเพื่อเปรียบเทียบที่คนสมัครในการอ่านตัวพิมพ์ภาษาไทยขนาดและแบบ ต่าง ๆ กัน 11 ชนิดคือ ตัวพิมพ์แบบตัวบางขนาด 14, 16 และ 18 ปอยท์ ตัวพิมพ์แบบ ฝรั่งแค่ลขนาด 14, 16 และ 18 ปอยท์ ตัวพิมพ์แบบตัวบางเอนขนาด 16 และ 18 ปอยท์ ตัวพิมพ์แบบตัวฝรั่งแค่ล ตาขนาด 14, 16 และ 18 ปอยท์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบ ทดสอบความเร็วและความถูกต้องในการอ่านตัวพิมพ์ไทยโดยสร้างจากตัวพิมพ์ไทย 11 ชนิด ซึ่งสำรวจ และคัดเลือกจากแบบต่าง ๆ ของตัวพิมพ์ในตลาดการพิมพ์ไทย ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หกทั้งชายและหญิงละกันจำนวน 440 คน โดยลุ่มจากโรงเรียน ในส่วนกลาง 6 โรงเรียน เป็นโรงเรียนราษฎร์ 2 โรงเรียน โรงเรียนรัฐบาล 2 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ 2 โรงเรียน

ผลการวิจัย

1. ตัวพิมพ์ตัวบางขนาด 16ปอยท์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดและมีความเหมาะสมที่สุดเมื่อเทียบกับขนาดและแบบตัวพิมพ์อื่น ๆ
2. ตัวพิมพ์แบบฝรั่งแค่ลมีความเหมาะสมมากที่สุดขนาด 14 ปอยท์ และ 18 ปอยท์ และมีความเหมาะสมรองลงมาเมื่อเทียบกับขนาดและแบบตัวพิมพ์อื่น ๆ
3. ความสามารถในการอ่านตัวพิมพ์แบบตัวบาง และแบบฝรั่งแค่ล ตาทั้ง 3 ขนาด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ส่วนแบบฝรั่งแค่ลไม่มีความแตกต่างกัน
4. ความสามารถในการอ่านตัวพิมพ์ขนาด 14 ปอยท์ ของตัวพิมพ์ทั้ง 3 แบบ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 ส่วนขนาด 16 ปอยท์และ 18 ปอยท์ ไม่มีความแตกต่างกัน

พ.ศ. 2522 ปัทมา สัมพงษ์ (2522: ง-จ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อหนังสือสำหรับเด็กที่ผลิตออกมาในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2520-2522 โดยเน้นหนักไปทางด้านรูปเล่มของหนังสือมากกว่าเนื้อหาหนังสือ

ที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย เป็นหนังสือสำหรับเด็กที่เขียนและตีพิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2520 ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2522 จำนวน 60 เล่ม ตัวอย่างประชากรเป็นเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นจำนวน 240 คน โดยให้นักเรียนแต่ละโรงเรียนอ่านหนังสือเป็นเวลา 2 สัปดาห์ แล้วจึงคัดเลือกนักเรียนที่มีสถิติการอ่านสูงที่สุดชั้นละ 10 คน มาตอบแบบสอบถาม ผลที่ได้นำมาคำนวณโดยคิดค่าร้อยละ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะรูปเล่มของหนังสือที่นักเรียนชอบที่สุดเป็นหนังสือปกแข็ง ขนาด 13x18 เซนติเมตร หนาประมาณ 22-38 หน้า ใช้กระดาษขาวชนิดหนาหน้าหนัก 150 แกรมขึ้นไป ตัวอักษรใหญ่ขนาด 32 พอยท์ ภาพประกอบอยู่ด้านบนของเนื้อเรื่อง เป็นภาพประดิษฐ์ขนาดเต็มหน้า สีสันสดใส และเป็นสีตามธรรมชาติ และชอบให้มีภาพประกอบมากกว่าเนื้อเรื่อง

ในการเลือกอ่านหนังสือ นักเรียนส่วนใหญ่เลือกโดยพิจารณาจากภาพประกอบและองค์ประกอบของหนังสือที่นักเรียนไม่ชอบมากที่สุดคือไม่มีภาพประกอบ ข้อเสนอนี้ของผู้วิจัยเพื่อส่งเสริมการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก คือผู้ผลิตหนังสือสำหรับเด็ก ควรจะเน้นความสำคัญของภาพประกอบเป็นพิเศษ นอกจากนั้นควรใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ อ่านง่ายและพิมพ์ลงบนกระดาษสีขาวบรรณารักษ์ควรพิจารณาถึงสีภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของเด็กก่อนที่จะพิจารณาเลือกหนังสือ และจะต้องประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่ว ๆ ไป รู้ถึงคุณค่าของการอ่านที่มีต่อเด็ก พยายามผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพดีและราคาสมควรให้มากขึ้น

จะพบว่า การวิจัยของบทนี้ สัมพันธ์กับ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้นซึ่งมีอายุอยู่ในช่วง 8-10 ปี เป็นวัยเด็กตอนต้นซึ่งมีความสนใจตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ ภาพประกอบเป็นภาพประดิษฐ์ หรือภาพการ์ตูน สีสันสดใส เมื่อเปรียบเทียบการวิจัยนี้กับการวิจัยของสมทรง สัตลาพันธ์ ซึ่งตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีอายุอยู่ในช่วง 11-12 ปี ความสนใจตัวอักษรจะลดขนาดลง สนใจตัวอักษรที่มีขนาดเล็ก เพราะต้องการอ่านเนื้อเรื่องให้มากขึ้น ภาพประกอบจะสนใจภาพวาดหรือภาพถ่ายตามธรรมชาติ ที่มีสีสันสดใส ดังนั้นแม้ว่านักเรียนจะมีช่วงวัยต่างกัน ความแตกต่างจะเห็นได้จากความสนใจในขนาดตัวอักษรเท่านั้น เด็กโตจะสนใจตัวอักษรที่มีขนาดเล็ก เด็กเล็กจะสนใจตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ แต่เกี่ยวกับลักษณะและสีสันของภาพประกอบเด็กทั้งสองวัยจะมีความสนใจคล้ายคลึงกันในการจัดทำหนังสือ ควรศึกษาจากผลการวิจัยเหล่านี้ด้วยเพื่อจะได้จัดทำให้ตรงกับความต้องการเพื่อกระตุ้นให้รักการอ่าน

มากขึ้น

การวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ ได้มีนักการศึกษาเล่นผลงานวิจัยดังนี้

ค.ศ. 1960 รุธ (Ruth 1960: 309-312, อ้างถึงในสมทรง สิตลายัน 2515: 20) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Children's Preferences in Picture Story Book Variable" มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสนใจของเด็กประถมศึกษาเกี่ยวกับประเภทของหนังสือ ภาพประกอบ และ เนื้อเรื่อง

สรุปผลของการวิจัย

1. เด็กส่วนใหญ่ชอบภาพที่อยู่ทางด้านขวามือ และมีเนื้อเรื่องอยู่ทางซ้ายมือ
2. เด็กส่วนใหญ่ชอบภาพที่มีสีมากกว่าภาพขาวดำ
3. ภาพที่สร้างจินตนาการหรือภาพที่เขียนอย่างง่ายได้รับความสนใจมากกว่า

ภาพจริง

ในปีเดียวกัน เบนเซติก (Bencetic 1960: 3117) แห่งมหาวิทยาลัย Pennsylvania ได้ทำการศึกษา Picture Preferences of Elementary Children ได้ทำการวิจัย เพื่อจะได้ทราบถึงภาพที่ควรจะใช้เพื่อให้ดึงดูดความสนใจของนักเรียน ตลอดจนการวางแผนหลักสูตรเพื่อจะได้พัฒนาให้นักเรียนเห็นคุณค่าทางสุนทรียภาพ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเบื้องต้นด้วยการใช้ภาพสีขนาดโปสเตอร์ 44 ภาพ ลำดับภาพเริ่มต้นจากสมัย Renaissance Realism จนกระทั่งถึงภาพ Abstract Expression และภาพตัวอย่างจากการวาดของนักเรียนอีก 3 ภาพ รูปภาพที่ใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบนี้ได้จัดให้เด็กตอบอย่างมีอิสระมากกว่า การลงใจให้เลือกเชิงบังคับ

ในการทดสอบใช้ประชากร 540 คน เกรดหนึ่งถึงเกรดหก ในชั้นหนึ่ง ๆ ประชากรแยกเป็นเด็กชาย 15 คน เด็กหญิง 15 คน โรงเรียนที่เลือกมาทำการทดลองอยู่ในรัฐ Pennsylvania ทั้ง 3 โรงเรียนแต่ต่างตำบลกัน ทั้ง 3 โรงเรียนที่เลือกมานั้นมีความแตกต่างกันในด้านฐานะ เศรษฐกิจและสังคม ขนาดและที่ตั้ง

สรุปผลของการวิจัย

1. นักเรียนทั้งสามตำบลชอบภาพวาดทิวทัศน์ สัตว์ และภาพวาดรูปหน้าเด็กมากที่สุด เด็กหญิงชอบภาพวาดทิวทัศน์ และภาพดอกไม้มากที่สุด

2. นักเรียนส่วนมากชอบภาพวาดเหมือนจริงมากกว่า

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจลักษณะของภาพของเบนเซติก (Bencetic) ต่างกับผลการวิจัยของรูธ (Ruth) เพราะ เบนเซติก พบว่านักเรียนส่วนมากสนใจภาพวาดเหมือนจริงมากที่สุด แต่ Ruth พบว่านักเรียนสนใจภาพประดิษฐ์ที่สร้างจินตนาการมากกว่าภาพเหมือนจริง ซึ่งผลการวิจัยของ Ruth จะมีความคล้ายคลึงกับบทสัมภาษณ์ที่พบว่านักเรียนสนใจภาพประดิษฐ์มากที่สุด

ในปีเดียวกันนี้บลูมเมอร์ (Bloomer 1960: 334-340) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและเนื้อหาของภาพประกอบแบบเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 336 คนเป็นนักเรียนเกรด 4-5-6 เพื่อให้ทราบว่านักเรียนชอบภาพที่มีลักษณะและเนื้อหาเป็นอย่างไร ภาพที่ให้นักเรียนดูมีเนื้อหาต่างกันเป็น 3 อย่างคือ สิ่งที่ทำให้เกิดอารมณ์ดี เศร้า สิ่งที่ทำให้เกิดความสบายอกสบายใจ และสิ่งที่ดูแล้วรู้สึกเฉย ภาพที่แสดงเนื้อหาแต่ละอย่างนั้นได้สร้างขึ้นเป็นอย่างละ 3 แบบคือ แบบวาดลายเส้น แบบวาดแรเงา และแบบระบายด้วยสีน้ำ ให้นักเรียนตอบคำถามว่าชอบรูปใดมากที่สุด ชอบรูปใต้น้อยที่สุด แล้วให้เลือกภาพภาพหนึ่งมา เขียนคำบรรยาย บลูมเมอร์สรุปผลการศึกษาของเขาไว้ดังนี้

1. ภาพที่นักเรียนเลือกมาเขียนคำบรรยาย มักไม่ใช่ภาพเดียวกันกับภาพที่ตนบอกว่าชอบ และกว่า 40% ของภาพที่เลือกมาเขียนคำบรรยายนั้นเป็นภาพที่นักเรียนบอกว่าไม่ชอบ
2. นักเรียนชอบภาพสีน้ำมากกว่าภาพลายเส้นหรือแรเงา
3. ภาพลายเส้นหรือภาพแรเงาที่เด็กเลือกมาเขียนคำบรรยายนั้น ล้วนเป็นภาพที่ตนบอกว่าชอบน้อยที่สุด
4. นักเรียนเลือกภาพลายเส้นมาเขียนคำบรรยายมากกว่าภาพสีน้ำ
5. ภาพที่ก่อให้เกิดอารมณ์เศร้า เป็นภาพที่เลือกมาเขียนมากกว่าภาพที่มีเนื้อหาอย่างที่ดีแล้วรู้สึกเฉย ๆ หรือทำให้สบายอกสบายใจ ทั้ง ๆ ที่ภาพอย่างแรกนั้นเป็นพวกที่นักเรียนบอกว่าชอบน้อยที่สุด

6. ในการบรรยายจุดเริ่มต้นของเรื่องราวในภาพ นักเรียนมักเลือกภาพหลายเส้น มาสำหรับเขียนคำบรรยาย

7. ภาพสีน้ำช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการมากกว่าภาพลักษณะอื่น ๆ

ในเรื่องที่เกี่ยวกับเนื้อหาของภาพประกอบในปี ค.ศ. 1960 เวอร์นอน (Vernon 1960, อ้างถึงใน วุฒิ แตรสังข์ 2514: 16) ได้วิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาของภาพที่เด็กวัยต่าง ๆ ชอบและสามารถเข้าใจได้ พบว่าเด็กเล็ก ๆ ชอบภาพที่เกี่ยวกับสัตว์มากกว่าภาพเกี่ยวกับคน แต่ภาพคนมีอิทธิพลต่อตัวเด็กมากกว่าภาพสัตว์ และเสนอแนะหลักการสร้างภาพประกอบสำหรับเด็กไว้ว่าภาพสำหรับเด็กควรสร้างเป็นภาพง่าย ๆ ชัดเจน เด็กยังเล็กเท่าใดก็ยิ่งต้องใช้ภาพประกอบง่าย ๆ มากเท่านั้น อาจเขียนเป็นลายเส้นเฉพาะลักษณะที่เด่นจริง ๆ ส่วนรายละเอียดต่าง ๆ สั้น ๆ เพิ่มขึ้นไปตามวัยและพัฒนาการของเด็ก

จากรายงานผลการวิจัยลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ จะพบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวกับลักษณะหนังสือโดยทั่วไปของเด็กค่อนข้างน้อยจะพบเฉพาะของสังคม สิตลา ยัน และ ปัทมา สัมพงษ์ เท่านั้น งานวิจัยส่วนใหญ่จะวิจัยลักษณะรูปเล่มเฉพาะเรื่องเท่านั้น เช่นเดียวกับสี ภาพประกอบ ตัวอักษร ฯลฯ และจะพบได้ว่าภาพประกอบในหนังสือสำหรับเด็กเป็นหัวข้อที่นำมาวิจัยมากที่สุดทั้งงานวิจัยของไทยและต่างประเทศ ดังนั้นงานวิจัยที่จะศึกษาต่อไปนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ผลงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะหนังสือโดยทั่วไปของเด็กมีเพิ่มเติมขึ้น ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็กได้เลือกหนังสือให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของเด็กมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย